

Naročnina

Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
nedejska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
1 stop. peti-vrata
maloglasni po 150
in 2 D. večji oglaš
nad 45 mm višine
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a pri večjem o
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, neelektrificirano
pismo se ne sprejema. Uredništvo
telefon št. 2050, upravnništvo št. 2325

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Ljubljana
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevo št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Vatikanska država
in Društvo narodov

Zeneva, marca 1929.

Neposredno pred pričetkom zasedanja Sveta Društva narodov se je geografska karta Evrope spremenila in brez krvavih bojov so začrtane meje nove države »Citta di Vaticana«, vatičanske svobodne države. Razumljivo je, da je ustanovitev nove države vzbudila največjo pozornost ravno v odločilnih krogih Društva narodov, katerega dolžnost in namen konečno je, čuvati stanje, ustvarjeno z mirovnimi pogodbami po svetovni vojni. Iz presečenja so se porodile kombinacije, ki so jih dopisniki v Zenevi zastopnih časnikarskih agentur z reportersko, časnikarsko trmoglavostjo in vztrajnostjo razširjali po svetovnem tisku.

Ali bo vatikanska država vstopila v Društvo narodov, v katerem so včlanjene z izjemo Rusije vse evropske države?

Kljub demantjem, ki za poznavalce sicer niso bili potrebni, se je o tem vprašanju zelo mnogo razpravljalo med zasedanjem. Izšlo je tudi več člankov v listih, za katere se trdi, da imajo dobre zveze z odločujočimi in najbolj uplivnimi gospodi iz Društva narodov. Zanimivo je, da so demantji prišli iz onih krogov, ki so sami vprašanje načeli.

Na podlagi tega konkretno postavljenega vprašanja so se pojavila različna mnenja. Ne da bi se morda spuščal v filozofske razprave o vatičanski državi ali Društvu narodov, mislim, da ne bo odveč v glavnih potezih reprodicirati razna mišljenja, ki sem jih imel v Zenevi v razgovorih z uplivnimi osebami priliko čuti.

Ob ustanovitvi je tudi katoliški svet Društva narodov pozdravil z ozirom na to, ker je bilo razglašeno, da je cilj te ustanove, delati z vsemi močmi in razpoložljivimi sredstvi na to, da se v bodoče onemogoči vsaka vojna. To je povsem v skladu s temeljnimi načeli naukov katoliške cerkve: mir in ljubezen naj vladata med ljudmi in narodi! Vendar pa so se ponekod pojavili pomisleki proti iskrenosti etičnih ciljev ženevske organizacije, ker je ona bila plod propagande puritanskih anglosaksoncev in je njen nominalni ustanovitelj bil protestantovski svobodomislec Wilson. Proti takim pomislekom seveda govori dejstvo, da je glavni tajnik Društva narodov Sir Erick Drumond, veren, praktičen katolik.

Pa tudi samo delovanje Društva narodov doslej ni dalo nobenega povoda dvomiti v njegovo vzvišenost, nadstrankarstvo in objektivnost. Zato so se taki pomisleki umaknili treznim ocenitvi pozitivnih vrednot, ki jih je Društvo narodov ustvarilo v korist človečanstva. Pozitivni uspehi, ki jih je Društvo narodov tekom svojega obstoja pokazalo, so kmalu potisnili v ozadje take pesimiste in na skupčinah, zborovanjih sveta in odborov so ravno zastopniki katoliških držav pokazali izredno agilnost in so bila njihova mišljenja največkrat celo merodajna za sklepe in resolucije.

Moramo pa tudi poudariti, da se je sam Vatikan oficijelno udeleževal konferenc, ki jih je pod svojim okriljem organiziralo Društvo narodov o raznih problemih. Tako je n. pr. delegat Svete stolice prisostvoval dosedaj že številnim konferencam o novem enotnem koledarju. Še bolj pa se je čutila moralna podpora, ki jo je sv. Oče dajal s svojimi navodili in izjavami pri vsaki priliki, kadar se je Društvo narodov bavilo s problemom, da se za vedno onemogoči vojna med narodi.

Upoštevajoč te in slične pojave, seveda lahko vsakdo stavi začetno vprašanje, zakaj bi vatičanska država ne mogla vstopiti v Društvo narodov je eminenčno politična organizacija. Zato se more vprašanje razpravljati tudi samo s političnega stališča.

Ob svoji ustanovitvi je zato Društvo narodov, izhajajoč z realističnega pojmovanja države, sklenilo, da se prošnjam držav Monte-Carlo in Nove Zemlje ne more ugoditi, češ, da teritorialno tako malenkostne države ne morejo biti sprejete.

Obstojta torej principiellen sklep o tem in nova vatičanska država je menda doslej po svoji obsežnosti najmanjša, saj meri komaj 44 ha. Zato so brez podlage vse kombinacije, ki so se delale na tej podlagi. Zrastle so tudi samo v glavah onih, ki ocenjujejo posameznika, družbe in države p onjegovimi gnotni vrednostmi. Vatikan pa je — tako so dejali zastopniki katoliških držav v Društvu narodov — vesoljna država, katere moč in veljavo moremo presojati samo z višjega, moralnega vidika. Njegova moralna moč, njegova duhovna vesoljnost pa je tako silna, da zatekmu, da ob-

Odvetniški zakon pred zakonodajnim odborom

V načelu načrt odvetniškega zakona sprejet - Pet let odvetniške prakse - Prestop sodnikov v odvetniško službo

Belgrad, 15. marca. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji je vrhovni zakonodajni svet obravnaval zakonski predlog o odvetnikih. Zakonski načrt je bil sprejet brez bistvenih sprememb na današnji seji, kakor ga je predložilo pravosodno ministrstvo. V bistvu so ostale torej vse stare odredbe in predlogi glede vpisa v odvetniško zbornico, disciplinskega postopanja in stanovskih predpisov. Odvetniška praksa traja 5 let poleg znanih zahtev po upravni in sodni praksi. Izpitno komisijo tvori 5 članov.

Glede prestopa sodnikov v odvetniški stan določa § 3 v bistvu to-le:

Sodnik lahko prestopi v odvetniško službo po 5 službenih letih, ne da bi polagal poseben odvetniški izpit. Načrt ne dela med sodniki nobene razlike. Sodniki ne smejo izvrševati odvetniške prakse na mestu dosedanje službe pred potekom petih let. Ta omejitev ne velja za višja sodišča: apelacijsko in kasacijsko sodišče ter za predsednike okrožnih in trgoveških sodišč. Motiv te izjeme izvira od tod, ker sodniki v omenjenih skupi-

nah v svojem doseglanem poslu itak niso imeli mnogo stika s strankami in njihova dosedanja služba v slučaju prestopa v odvetništvo ne more zlorabljati vpliva na novo službo.

Prejšnji odvetniški zakon bi bil moral biti razglašen dne 19. marca. Z istim dnem bo stopil v veljavo novi odvetniški zakon. Po novem odvetniškem zakonu te odredbe ne veljajo za tiste, ki so izpolnili pogoje za odvetniški izpit, ne za tiste, ki so stopili v odvetniško prakso do 1. avgusta 1927. Vendar se bo ta stilizacija razčistila jutri, ker ni dovolj jasno, ali je mišljen pri tem stari, dosedaj veljavni odvetniški zakon, ali zakon, ki naj bi bil stopil dne 19. marca v veljavo.

O seji se je izdal ta-le komunikat: »Seja je trajala od 9 do pol 1. Po sprejetju zapisnika prejšnje seje se je obravnaval odvetniški zakonski načrt do poglavja 14. Prihodnja seja bo jutri ob 3 popoldne. Na njej se bo nadaljevala razprava o odvetniškem zakonu. Nato se bo obravnaval zakon o državnih pravdnikih.«

Vprašanje carine na uvoz poljedel. strojev

Belgrad, 15. marca. (Tel. »Slov.«) Da dvigne kmetijstvo, je izdelalo kmetijsko ministrstvo predlog za odpravo uvozne carine na razne kmetijske stroje. Radi tega se je zglašilo v centrali industrijskih korporacij deputacija tovarnarjev, ki izdelujejo to orodje. Predložila je spomenico. Hkrati je obiskala generalnega carinskega ravnatelja Šmida, trgovskega ministra Mažuraniča, pomočnika finančnega ministra Gospodnetiča in se je prijavila pri predsedniku vlade in kmetijskemu ministru.

V svoji resoluciji pravijo zastopniki te industrije, da se tovrstni industrijski izdelki izdelujejo v naši državi in v takih množinah, da zadostujejo za pokritje potreb naše države. Če bi se izrabila vsa možnost naših tovarn, bi imeli dovolj izdelkov za izvoz. Stroji v naših tovarnah, od katerih obstojajo nekatere že desetletja, lahko v pogledu kakovosti in cene tekmujejo z inozemskimi stroji. Poleg tega prihaja vpoštev, da cela vrsta srednjih in malih industrijskih obratov obdeluje in izdeluje te izdelke.

Spomenica opozarja, da so kljub vsem težavam, zlasti glede carinske zaščite, dosedaj domače tovarne nadaljevale z izdelovanjem kmetijskih strojev. Kljub temu, da naša država dobiva veliko kmetijskih strojev na račun reparacij, so domače tovarne privedle inozemske tovarne do tega, da so morale po-

pustiti v cenah izdelkov, ki jih pri nas ne izdelujemo. Da se ti izdelki ne morejo izdelovati v naših tovarnah, je ovira v dosednji carinski politiki.

Če bi se uknila carina na kmetijske stroje, bi morale domače tovarne ukiniti delo, ker bi poleg drugih težav (zvišanje proizvodnih stroškov) morale nabavljati inozemske sirovine, na katere je naložena uvozna carina. Inozemske tovarne pa bi uvažale izdelane stroje brez vsake carine.

Spomenica opozarja, da bi se z ukinitvijo carine naše kmetijstvo prepustilo inozemstvu, domače tovarne pa bi z ukinitvijo dela ne koristile niti državi niti narodnemu gospodarstvu. Delavstvo bi ostalo brez posla. Država bi zgubila okrog 10 milijonov na carini iz ocarinjenja inozemskih kmetijskih strojev. Zgubila bi davek domačih tovarn. Prizadeta bi bila železna tovarna v Varešu. Ta načrt bi na noben način ne dosegel zaželenega uspeha.

Zato prosijo vlado, da se carine na kmetijske stroje ne ukinejo niti ne znižajo, da se zopet uvedejo stare carine na pluge. Prost uvoz naj se dovoli samo za tiste kmetijske stroje, ki se v naši državi ne izdelujejo, samo do takrat, dokler se ne bodo izdelovali v naši državi. Nadalje prosijo, da naj vlada ne naroča na račun reparacij tistih strojev, ki se izdelujejo doma.

Seja prosvetnega sveta

Belgrad, 15. marca. (Tel. »Slov.«) Prosvetni svet je danes nadaljeval z delom. Rešil je vprašanje razvrstitve tistih učiteljskih strokovnih šol, ki so dovršile strokovno šolo v Ljubljani in nadaljevale šolanje na dunajski šoli za umetnostno vezenje. Prizna se jim uvrstitev v III. kategorijo. Nadalje se je obravnavalo vprašanje, kako se računa absolviranje obrtnih nadaljevalnih šol za razvrstitev po uradniškem zakonu. Glavni prosvetni svet je mnenja, da te šole ne veljajo za pridobivanje čina po uradniškem zakonu. Jutri popoldne ob 4 bo zadnja seja v tem zasedanju.

Gradbeno ministrstvo je izdalo komunikat, v katerem pravi, da so vsled višje temperature mostovi v nevarnosti. Dosedaj so poškodovani mostovi pri Gornji Radgoni, v Bosni v Nemili, Modriču in Doboju.

žilne in svete besede, ki jih spštujejo in se po njih ravnaajo narodi vsega sveta!

Tako so vzklicali katoliški predstavniki, ki so se udeležili sedanjega zasedanja.

Enih misli so pa bili vsi, da bo Vatikan vedno sodeloval pri vseh plemenitih akcijah, da se človeštvo obvaruje vojnega zla.

Tudi v Društvu narodov bomo gotovo videli zastopnike vatičanske države. Na konferencah o raznih problemih, ki ne tangirajo samo člane Društva narodov, bomo gotovo videli tudi v bodoče zastopnike nove države. Zeleti pa je, da bi se katoliške države, članice Društva narodov, še bolj aktivno udeleževale vseh akcij ženevske mednarodne organizacije štvo narodov.

Danes podpis pogodbe
z Grško

Zadnje težkoče bile včeraj po koncesijah Grške odstranjene

Zeneva, 15. marca. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne so bile po dvehurnem razgovoru Karapanaša z dr. Kumanudijem odstranjene zadnje težkoče, ki so ovirale podpis jugoslovansko-grške prijateljske pogodbe in solunskih protokolov, tako da je podpis pogodbe sedaj končno določen na jutri soboto dopoldne ob enajstih. Koncesije, do katerih se je Grčija odločila šele v zadnjem trenutku, bi se bile lahko dale, kakor se zatrjuje z jugoslovanske strani, že prej, ker se tičejo samo nekaterih, po mnenju Jugoslavije samo po sebi umevnih določb glede svobodne cone v solunskem prištanišču.

Program vladnega dela

Belgrad, 15. marca. (Tel. »Slov.«) Vlada je sklenila, da se v par ministrskih sejah obravnava program njenega dela, s katerim naj se bavi v posameznih skupinah vrhovna drž. uprava v prihodnjem proračunskem letu. Utrditev je bila velika potreba, ker hoče vlada svoje delo spraviti v sklad z materialnimi sredstvi v novem proračunu. Na podlagi tega bo vlada ugotovila točke, katere dela in prenosne naj se izvrše v tem letu. V ta namen je imela vlada že dve taki seji. Na njih je obravnavala velik material posameznih ministrstev. Vlada bo imela še tretjo sejo, da konča svoje delo na izdelavi tega programa. Kakor smo poučeni, bo potem šla s svojim programom vlada pred krone. Na eni izmed prihodnjih sej pod predsedstvom krone se bo ves vladni delovni program še enkrat pretresal in dobil tako najvišje odobrenje.

Skupne obmejne železniške postaje z Avstrijo

Belgrad, 15. marca. (Tel. »Slov.«) Te dni so se na Dunaju vršila pogajanja z avstrijsko vlado, da bi se avstrijska in naša vlada sporazumeli glede ustanovitve skupnih železniških obmejnih postaj. Pri pogajanjih se je dosegel načelen sporazum. Ostale so se majhne razlike. Zato je upravičeno upanje, da se bo popoln sporazum dosegel v najkrajšem času. Po tem sporazumu se bo bistveno olajšal potniški promet med obema državama, ki bo koristil celotnemu gospodarstvu.

Skupne obmejne postaje bi bile naslednje: Maribor, Jesenice, Pliberk (Bleiburg), Dravegrad, Meža in avstrijska Radgona. Skupne železniške postaje avtomatično vsebujejo skupnost drugih poslov, ki se vrše na postajah. Skupne železniške postaje bi torej obsegale skupno železniško in carinsko službo in osebje, tako da bi bil ves promet v vsakem oziru koncentriran na eni in isti točki.

Belgrajske vesti

Belgrad, 15. marca.

Nj. V. kraljica je odpotovala do Sente svoji materi, kraljici Mariji-vdovi nasproti, ki potuje v inozemstvo.

V prometnem ministrstvu so se zglašili zastopniki jugoslovanskih tiskarn pod vodstvom ravnatelja Jugoslovanske tiskarne Karza Čeca. Navzoči član Hrovatin je pri tej priliki kot zastopnik Slovenskega planinskega društva interveniral za vpostavitve lokalnih vlakov Jesenice—Kranjska gora, Kranj—Tržič ter večernega zagrebskega vlaka, ki so važni za dvig tujkega prometa.

Odbor delegatov državnih ozemelj bivše Južne železnice, in sicer Italije, Jugoslavije, Madjarske in Avstrije, bo imel 26. 3. konferenco, na kateri se bodo obravnavala vsa vprašanja, ki se nanašajo na ureditev vprašanja tržaške tonaže.

Predsednik vlade general Peter Zivkovič je popoldne ob 5 povabil člane vrhovnega zakonodajnega sveta na Topčider na čajanko.

V prosvetnem ministrstvu je pripravljeneh več ukazov o vpokojitvi, napredovanju in premetitvi učitelstva v Sloveniji.

Nove telefonske proge je otvoril poštni minister, in sicer Leoben—Ljubljana—Sušak in Ljubljana—Belgrad—Novi Sad.

Stanje ledu. Led stoji ob Regensburgu, Dunaju, Budimpešti, Zemunu, Belgradu, Na Dravi se led premika. Debel je okrog 10 cm.

Dr. Fran Windischer:

Skupne ali deljene zbornice

Obligatorna organizacija trgovine v Sloveniji
(»Gremijalni sistem«)

Organizacija trgovcev in obrtnikov v Sloveniji je dvojne vrste: dobrovoljna in obvezna. Dobrovoljna organizacija sloni na določitih društvenega zakona.

Obligatorne organizacije trgovcev in obrtnikov v Sloveniji slone na določitih avstrijskega obrtnega reda, osobito po noveli iz leta 1907, ki so ostale v Sloveniji po prevratu do danes neizpremenjene. Za združanje trgovcev in obrtnikov je določena oznaka v splošnem »zadruga«, vendar pa ni ovire, da se ta stanovska združenja zovejo gremiji. V Sloveniji smo imeli po prevratu ponekod trgovske gremije, ponekod trgovske zadruge, pa je uradni naziv za zvezo teh osnovnih organizacij, ki se je ustanovila spomladi leta 1920, »Zveza trgovskih gremijev in zadrug v Sloveniji«.

Glavna prednost in ugodnost take stanovske organizacije trgovstva in obrtništva obstoji v obveznosti. Posamezni trgovci ali obrtniki ne more odločiti o tem, je-li pristopiti svoji krajevno mero-dajni organizaciji ali ne. Ko prične svojo trgovino ali svoj obrt, istojedno, ko dobi obrtni list, postane tudi član svoje obvezne stanovske organizacije, koji mora pred izdajo obrtnega lista plačati predpisano inkorporacijsko takso. V obveznosti leži sigurnost brezizjemne, striktnosti ter obse izvedbe organizacije. Jasna stvar je, da je inteligenca ne-enaka, pa je mnogo konservativnih elementov v vsakem stanu, koji iz enega ali drugega razloga nimajo smisla za potrebo organizacije. Manjšina žene k napredku vseh stvari večino. V organizacijah, ki slone na dobrovoljnosti je najslabša stran ta, da vodstvo organizacije nima nikakega pritiska do takih stanovskih tovarišev, ki sami nočejo v organizacijo. V tem tiči krivica, kajti taki outsiderji imajo vse ugodne uspehe, koji so plod dolgotrajnega prizadevanja organizacij, za organizacije same pa ne prispevajo. V obveznih organizacijah, izginja ta neugodna okolnost in vsak, ki izvršuje svojo trgovino v dotičnem okolišču, avtomatično postane član in je dolžan plačevati za organizacijo one prispevke, koje določajo ali pravila ali vsakokratni letni zaključki glavne skupščine.

V Sloveniji obstoji danes 27 gremijev. Po mojem mnenju je taka organizacija, koja je vsled garancije potrebnih finančnih sredstev uspešna, potrebna in je želeli, da se obvezne organizacije po določitih obrtnega zakona uvedejo splošno v naši državi. Gremiji in zadruge so fundamenti obvezne stanovske organizacije, imajo dalekosežne in važne pravice in znatno sodelovanje in obrtni upravi, pa so predpogoj in izhodišča za razne dobrotvorne in gospodarske naprave trgovskega in obrtniškega stanu. Obrtni zakon, koji velja v Sloveniji, predvideva tudi oblike višje organizacije, to so zveze (savezi) posameznih gremijev in zadrug večjega ali manjšega krajevnega okolišča. Po mojem mnenju je za dosledno izvedbo obvezne stanovske organizacije trgovskega in obrtniškega stanu neobhodno potrebno da zakon predvidi tam, kjer so ustanovljene zveze zadrug kot višje stanovske organizatorne jedinice, za zvezno članstvo istotako obveznost, sicer strunao in brezhibno delovanje trgovskih, odnosno obrtnih organizacij ne bi bilo zadostno jamčeno. Ne sme se dopuščati, da je tam, kjer obstoji zveza gremijev ali zadrug, odvisno od volje posameznega gremija ali zadruge, je-li pristopiti svoji zvezi ali ne. Od tega je naravno odvisno tudi finančno uspevanje zveze gremijev, odnosno zadrug.

Po mojem mišljenju je položaj tak, da je v krajih, kjer obstoje obvezne stanovske organizacije, dana vsa potrebna garancija za temeljito izvedbo organizatorne ideje v gremijih in zadrugah, pa istočasno zagotovljena tudi možnost, da se iz osnovnih jedinice, koje so gremiji ali zadruge, osnujejo zveze gremijev in zadrug. Na ta način je dana možnost, da imajo posamezni stanovi tako trgovski, kakor obrtniški stan svoje dosledno izvedene stanovske organizacije v fundamente, koji so gremiji in zadruge, in pa v nadaljnjem razvoju v zvezah, koji predstavljajo legitimno organizacijo trgovskega in obrtnega stanu višjega reda. Dana pa je i možnost, da izvestne obrtne stroke, koje so jako mnogobrojne, kakor n. pr. gostilničarji, ustanove zase posebne gostilničarske zadruge, in te svoje posebne višje organizacije. V tem pogledu je pripomniti, da obstoji za celo Slovenijo v Ljubljani »Zveza obrtnih zadrug za mariborsko oblast« v Mariboru in »Zveza obrtnih zadrug za ljubljansko oblast« v Ljubljani. Gostilničarski stan ima svoje posebne zadruge gostilničarjev, za koje obstoji »Zveza gostilničarskih zadrug v Mariboru« in »Zveza gostilničarskih zadrug v Ljubljani«.

V krajih, v kojih so dane zakonite možnosti za tako izvedbo stanovske organizacije, je jasno, da ni tistih urgentnih potreb in zahtev po ločenih zbornicah za trgovino, obrt in industrijo. Vsaka stanovska skupina ima svojo stanovsko organizacijo kot strokovno organizacijo in torej v vsakem pogledu lahko uveljavlja svoje zahteve. Kot vrhovna zastopnica trgovine, obrti in industrije obstoji v Ljubljani za celo Slovenijo Zbornica za TOI. Dejstvo je, da prihaja v gospodarskem življenju do interesnih sporov, toda take spore je treba reševati na stanovskem foru, koji daje ob zadostni dobri volji vse večjo garancijo za pravično solucijo nego birokratizem v ministristvu. O tem ne more biti dvoma, da treba nasprotstva in konflikte izgladiti. Po mojem mnenju je bolje, da se izgladijo v Zbornici za TOI nego da to delo opravljajo činovniki brez poznanja praktičnega življenja. Pokazalo se je povodom poslednjih trgovsko-političnih pregovorov, da bi bilo morda koristno reševati interese konflikte posameznih strok v različnih državah predbežno med interesenti samimi. Ako je temu tako, koliko potrebneje je, da se interni spori izmirijo v stanovskih reprezentancah. O tem pa ne more biti dvoma, da je tudi med industrijami baš dovolj sporov in da je tudi med posameznimi obrt-

* Savez trgovaca u Hrvatskoj i Slavoniji je ob nepravah za enoten obrtni red sprožil vprašanje trgovske obvezne organizacije v državi kakor velja za trgovino in obrt v Sloveniji po obrtnem redu. Na poziv uredništva »Trgovacke Novine« v Zagrebu je g. dr. Fran Windischer napisal gornji članek o tako zvanem »gremijalnom sistemu«.

Konkordat med sv. Stolicom in Italijo

Rim, 15. marca. (Tel. Slov.) Glavna določila večerj oficijelno objavljenega konkordata med Sveto Stolicom in Italijo od 11. februarja t. l. so sledeča:

Člen 1. in 2.: Katoliška Cerkva je v izvrševanju svojega duhovnega poslanstva v Italiji polnoma svobodna, tako glede bogoslužja kakor glede cerkvene jurisdikcije in bo uživala v slučaju potrebe v svrhu izvršitve te njene jurisdikcije pomoč in varstvo svetne oblasti. Oblast bo tudi skrbela, da se v Večnem mestu, središču katoliškega sveta, ne zgodi ničesar, kar bi žalilo ta njegov karakter. Sveta Stolica svobodno občeju z vsem svetom v kakršnemkoli jeziku; škofje uživajo isto svobodo glede vseh cerkvenih publikacij, ki morajo biti v italijanskem ali latinskem jeziku, smejo pa imeti vzporedni tekst tudi v drugih jezikih.

Člen 3—10.: Klerikom se dovoli odlaganje vojaške službe do 26. leta starosti, če so posvečeni, pa so je sploh prosti. V slučaju mobilizacije služejo v vojski kot dušni pastirji, izvzemši župnike, vice-župnike, koadjutorje, vikarje in rektorje cerkva (po italijanski terminologiji). Nobena posvečena oseba ne more biti v državni službi brez dovoljenja škofa. Odpadniki in suspendirani duhovniki so sami po sebi izključeni od vsake službe, v kateri bi prišli v dotiko s publiko. Oblast ne sme siliti nobenega duhovnika, da izpove stvari, katere je izvedel po svojem svetem službeništvu. Če je duhovnik zaprt ali pride v preiskavo ali se obsodi, mora to prokurator naznaniti škofu; v zaporu ima duhovnik svojemu stanu primerno oskrbo. Cerkve so izvzete od rekvizicij in okupacij, razen v slučaju izredne javne potrebe, vendar se mora zgoditi to v sporazumu s škofom.

Čl. 11. in 12. Država prizna vse od Cerkve zapovedane praznike kot svoje. Ob nedeljah in praznikih se pri kapiteljskih cerkvah pri peti konvencionalni maši moli za italijanskega kralja in državo.

Čl. 13., 14. in 15. urejajo službo vojaških duhovnikov. Njihov predstojnik je nadškof in ima svoj kapitel v cerkvi Pantheonu v Rimu.

Čl. 16—18.: Noben del teritorija, ki je pod suvereniteo italijanske države, ne bo odvisen od škofa, kojega sedež se nahaja v tuji državi. Potrebna redukcija škofij se bo izvršila le polagoma, ko bodo postali sedeži vakantni.

Čl. 19—21.: Nadškofje in škofje imenuje papež. Sveta Stolica bo, preden jih imenuje, sporočila zaupno ime kandidata vladi. Škofje prisežejo državnemu poglavarju zvestobo italijanski državi, da bodo spoštovali in duhovščini spoštovali veleli kralja, po ustavnih postavah določeno vlado in da se ne bodo udeleževali in svojem kleru ne bodo dovoljevali udeleževati se kakšnih zamislov proti državi in javnemu redu. Farno duhovščino in vse druge beneficije postavlja cerkvena oblast. Tudi imena kandidatov za župnike se zaupno sporočijo vladi. V teku 30 dni sporoči vlada eventualne pomisleke škofu, kateri jih sporoči Sveti Stolic. Isto velja če se pojavijo težki pomisleki proti že vstoličenemu župniku. Če se v tem slučaju ne doseže v teku 3 mesecev sporazum med škofom in vlado, odloči Sv. Stolica po razsodišču iz 2 delegatov Sv. Stolic in 2 delegatov vlade.

Čl. 22—26. Cerkvene beneficije morejo zavzemati samo italijanski državljani. Titulariji škofij in far morajo umeti govoriti italijanski jezik. V slučaju potrebe se jim morajo dati koadjutorji, ki razum italijanskega jezika govorijo tudi jezik, ki se tudi govori v njihovi

Prvi poraz radikalne obstrukcije

V kongregacijskem vprašanju francoski vladi večina zasigurana

Pariz, 15. marca. (Tel. Slov.) Obstrukcijsko postopanje proti kongregacijskemu zakonu, ki so ga napovedali radikali, je že na večerajšnjem popoldanskem seji narodne skupščine doživelo prvi poraz, in ne bo na izid debata vplivalo niti najmanj, dasi radikali nemoteno vztrajajo pri svoji taktiki. Vlada ima v vprašanju kongregacijskega zakona zanesljivo večino, ki se je že večeraj, ko so radikali zahtevali formalno glasovanje o predvprašanju, izkazala številčno z 72 glasovi, ker je zbornica predvprašanje odklonila s 321 glasovi proti 249 glasovom. Debata sama je pokazala, da se vlada drži trdno nasproti vsem strahovalnim poskusom. Po notranjem ministru Tardieu-u je spomnila radikale na to, da je tudi vlada levičarskega kartela svojčas vzdrževala poslanstvo pri Vatikanu, narkar je Herriot razburjen izjavil, da on za to ni odgovoren. Radikalni poslanec Jacquier je mislil, da utemelji postopanje svo-

nimi strokami dovolj materiala za konflikte. Konsekventno bi potem i industrijske komore i obrtne komore ne mogle koristno delovati. Po mojem mnenju je glavna točka pri teh stremljenjih za zastopstva v tem, da se zagotovi organizacijam trgovine in obrta obveznost in jim nudi garancija za potrebna materialna sredstva.

Določila obrtnega zakona o zadrugah in gremijih, kakor veljajo v Sloveniji, je mogoče mutatis mutandis brez težav uvesti tudi v drugih delih države in osobito v naši Hrvatski in Slavoniji, koja imata tako inteligentno, visoko razvito in mnogobrojno trgovstvo in obrtništvo.

dijecezi oz. delokrogu, v svrhu, da morejo pridigovati in poučevati ter dušno oskrbovati vernike po določitih in običaju Cerkve in svetih kánonov. Svetni ekskvator in plačet se uniči, kakor tudi vsak kraljevski patronat.

Čl. 27—29: Bazilike Sv. Hiše v Loretu, Sv. Frančiška Asiškega in Sv. Antona Padovanskega se odstopijo Sv. Stolic. Vsem, ki po italijanskih postavah posedujejo nekdanja cerkvena posestva, se v svrhu pomirjenja vesti oprosti. Obstoječi upravni sveti nekterih cerkva, četudi bi bili po večini laični, so odslej popolnoma podvrženi škofu. Prizna se popolna juridična osebnost vsem redovom in verskim združenjem z obljubami ali brez njih, če so aprobirani od Sv. Stolic, kakor tudi pravica posedovanja in pridobivanja. Dovoljene so in spadajo istotako izključno pod cerkveno oblast, kompetenco in upravo vse cerkvene ustanove, ki ne obremenjujejo države; istotako vse bratovščine. Nošenje cerkvene ali redovniške obleke od strani nepoklicanih je prepovedano in se kaznuje enako kakor nošenje vojaške uniforme od strani nevojakiših oseb.

Čl. 30—33: Redna in izredna uprava premoženja, ki je last kakršnekoli cerkvene institucije ali združenja, se vrši pod nadzorstvom in kontrolo pristojne cerkvene oblasti, izključujoč vsako ingerenco od strani države. Dotična združenja niso dolžna konvertirati svojih nepremičnin. Nova verska združenja in institucije se ustanovijo od Cerkve na podlagi kanoničnega prava in se od države priznajo. Vse take juridične osebnosti imajo pravico pridobivati premoženje in dobra. Država bo slejkoprej suplarala za dostojno vzdrževanje cerkvenih oseb in ustanov, kjer lastna sredstva ne zadoščajo.

Čl. 34—35: Cerkveni zakon po kánonih Cerkve ima civilne efekte. Publikacija tega zakona se pa ne bo izvršila samo v farni cerkvi, nego tudi v občinski hiši. Takoj po cerkveni poroki bo župnik sporočil zakonem določbe civilne postave glede zakona in bo akt poroke v roku 5 dni v kopiji poslal občini v svrhu registracije.

Čl. 36—42. Italija smatra kot temelj in venec javnega poduka poduk v krščanskih resnicah, kakor jih uči katoliška Cerkva. Zato je soglasna, da se vsaki poduk v osnovnih šolah dopolnjuje odslej tudi z verskim podukom v srednjih šolah po programu, ki ga bosta izdelala v sporazumu država in Cerkva. Verski učitelji morajo imeti kanonično misijo, poduk pa se vrši samo na podlagi teksta, odobrenega od cerkvene oblasti. Vse šolske oblasti pa tudi voditelji državnih športnih in gimnastičnih združenj, Balille itd. morajo svoje učne ure urediti tako, da ne bo ovirano izvrševanje verskih dolžnosti članov. Profesorje katoliške univerze Sv. Srca v Milanu imenuje papež sam. Istotako so odvisni brez vsake ingerence državnih šolskih oblasti od Svete Stolic vsi mali in veliki seminarji, akademije, kolegiji in drugi cerkveni učni inštituti.

Čl. 43—45: Država priznava vse organizacije, odvisne od Astone cattolica italiana, v kolikor se one po navodilih Sv. Stolic ne pečajo s politiko. Sv. Stolica ob tej priliki obnavlja prepoved vsem duhovnikom in redovnikom, da so vpisani ali se borijo v vrstah katerekoli politične stranke.

Podpisana:

Peter kardinal Gasparri.

Benito Mussolini.

(Določbe, važne za narodne manjšine, smo podčrtali. — Opomba uredništva.)

Pred novimi konfliktimi na Kitajskem

Od odstopa mandžurske dinastije in ustanovitve velike kitajske republike je preteklo že 17 let, a notranjega miru še vedno ni na Kitajskem. Nankinški vladi, ki sebi sedaj lasti pravice kitajske osrednje vlade, se je sicer posrečilo zatreti državljansko vojno, ne pa tudi odpraviti njenih vzrokov. Ti pa so predvsem gospodarske prirode in temelje tudi v zgodovinskem razvoju, ki je deloma posledica dolgoletne tuje nadvlade.

Kitajska ne pozna danes enotne valute, nima urejenega davčnega sistema, posestno stanje železnice je nerazčiščeno, tako finance in armada niso zadeva države. Več ko dve leti se bori nankinška vlada, da pride carinska uprava v njene roke, ali dosedaj je imela le malo uspeha in nad tujim koncesijskim ozemljem se njena moč neha. Da bo nesreča še večja, je letos devet provinc zadela lakota in najmanj 20 milijonov ljudi je bilo od nje prizadetih.

Financijski položaj dežele je nad vse napet: trgovina je večinoma v tujih rokah, uvoz znatno prekaša izvoz, ker je kitajsko svilo na svetovnem trgu izpodrinila japonska svila. Iz tega obupnega gospodarskega položaja je mogoče le en izhod, da bi močna osrednja vlada izvedla valutno reformo in nastopila kot prava zastopnica enotne in čisto združene Kitajske. Baš to pa je danes skoraj nedosegljivo.

Nankinška vlada je samo na papirju gospodar v deželi, dejansko pa imajo v provinci generali absolutno odločilno besedo. Generale podpirajo zlasti Japonci in Angleži, ki imajo interes na tem, da traja še naprej sedanja razcepjenost Kitajske. Nasprotno pa Amerikanci podpirajo nankinško vlado in njeno stremljenje po neodvisnosti Kitajske.

Te intrige velesil so glavni vzrok vseh neprestanih spletk in bojov v notranji politiki Kitajske.

Vojaški položaj na Kitajskem je danes v glavnem ta: Japonska se je vgnezdila v šantungski provinci in vzdržuje generala Čang-čung-čanga, ki je koncentriral svoje čete 70 km zapadno od mesta Cifu, katero vedno bolj ogroža.

Mandžurski diktator Čang-hsi-lijang rezidira v Mukdenu in je ravno tako pridobljen od Japoncev. Ima najmanj 160.000 dobro oboroženih vojakov.

V provinci Kvampi (zapadno od Kantona) je skupina generalov z vojsko od 230.000 mož. To skupino podpirajo Angleži in ta skupina je danes največja nevarnost za nankinško vlado.

Maršal Čangkajšek, vrhovni poveljnik nankinških čet je zbral v provincih Kiangsi in Anhvi precejšnjo vojsko, da bi preprečil vpad od Angležev podpiranih generalov. Pred kratkim so ti generali odstavili v provinci Hinan predsednika deželne vlade, kar pomeni odkrito sovražno dejanje proti nankinški vladi. Splošno se vse vedno bolj giblje k državljski vojni.

Za njen izid bo največje važnosti stališče, ki ga bo zavzel general Feng, ki razpolaga z armado 220.000 mož in obvlada province Tenzi, Honan in Kansu. Feng zaenkrat še čaka in ogroža važno trgovsko mesto Hankov na Jangcekiangu. Kako velika je nevarnost, da naenkrat izbruhne državljanska vojna, se vidi iz tega, da so kitajski brodarji ustavili promet na Jangcekiangu.

V Tibetu in obmejnih provincah vladajo razni generali, ki imajo okoli 180.000 mož, večinoma slabo oboroženih in opremljenih vojakov. Zelo v slabem stanju je tudi vojska generala Jen-hsi-šana, ki ima zapadno od Pekinga okoli 200.000 mož. Hipoma pa bi tudi te armade postale pomembne, če bi se katera od velesil odločila, da jih finansira in potem bi mogle te skupine ob koncu državljanske vojne odločno poseči v razvoj dogodkov.

Samo po sebi se razume, da komunisti pridno izkoriščajo te neurejene razmere za svojo propagando.

Oblaki se utrğali...

New York, 15. marca. (Tel. Slov.) V državi Alabama so se utrğali oblaki, tako da je nastala silna poplava, katere središče je mestece Elba med rekami White River, Big Creek in Pea River. Reke so po 47 urnem dežju tako narasle, da so poplavile vse pokrajino 90 cm do 3.60 m visoko. Mesto Alba je popolnoma odrezano od sveta. Vsi mostovi so porušeni, telefonske zveze pretrgane in ceste poplavljenе. Samo zelo močni motorni čolni smejo brez večje nevarnosti na deroče reke. Prebivalcev je v mestecu 4000 in so se večinoma rešili na strehe. V šoli je zaprtih 300 otrok, ki ne morejo domov. Narodna garda je večeraj zvečer poskušala brez uspeha približati se mestu. Dve vojaški četi sta po de-veturnem trudu dosegli zunanje dele mesta in rešili 35 oseb. Bati se je, da se je porušilo mnogo poslopj. Poplavljenja so tudi mesta Troy, Montgomery, Brewton in Flomation.

50 cigánov pobesnelo

Belgrad, 15. marca. (Tel. Slov.) Pred večerajšnjim se je zgodil v Dardi v Banatu tragičen dogodek. Okrožni beležnik Jagodnjak je pital na državnem posestvu Sumama dve svinji, ki sta mu nenadoma zbesneli. Na živinozdravnikov ukaz jih je zaklal in pokopal. V dardanski okolici se klateži cigani so zvedeli za zakopani svinji, jih odkopali in pojedli. Posledica uživanja tega mesa je bila ta, da je okrog 50 cigánov pobesnelo.

Poravnajte naročnino!

Kaj je novega

Koledar

Sobota, 16. marca: Hilarij in Tacijan, Heribert. — Jutri: Jedert.

Delavcu cerkev

Za novo cerkev v Studencih.

Maribor, 14. marca.

Zidanje nove cerkve na levem dravskem bregu v Mariboru postaja vedno nujnejše. Se že desetletja vrše priprave za njo, a do izvršitve iz najrazličnejših vzrokov ne pride, čeprav je potreba vedno večja. Saj je znašalo število prebivalcev magdalenske župnije pred desetimi leti 17.000, danes gotovo precej presega 20.000, ker so nastale pod Pohorjem velike delavske naselbine in še vedno naraščajo. Majhna magdalenska cerkev je za te množice že davno pretesna in tudi nekoliko — preodtaljena.

Novo cerkev bo treba torej postaviti bolj v središču novega dela mesta, tedaj bližje vznožja Pohorja. V Berlinu in drugih velikih industrijskih mestih na Nemškem postavijo v sredi novih delavskih naselbin postavijo najprej zasilne cerkve, lesene barake, kjer se vrši služba božja, dokler ne pridejo cerkve. Nekaj podobnega bi kazalo storiti tudi v Studencih. To se vidi ob nedeljah in praznikih, ko je služba božja v majhni kapeli otroškega zavetišča šolskih sester tako obiskana od delavcev.

Pa še tole pomislimo: Na Dunaju ni vzrok odpadov od katoliške Cerkve samo hujškanje socialistov, ampak veliko je zlasti krivo to, ker se niso v novih delih mesta ustanovile nove župnije zaradi prevelike konservativnosti gotovih ljudi. Zdjaj prepozno spoznavajo, da se niso zavedali potrebe časa. V podobnem položaju bi se lahko znašli tudi mi čez nekaj let, če se ne bomo pravočasno zavedli svoje naloge.

Na levem dravskem bregu v sredi industrijskih Studencev postaviti novo cerkev in ustanoviti novo župnijo! Ker so tam zaposleni delavci iz najrazličnejših krajev, bi bila to zaveda vseh Slovencev.

Ljudske težave v Halozah

Sv. Barbara, 14. marca.

Težki časi nastopajo za haloškega vinogradnika. Pridelek je še vedno v kleti, denarja ni. Z obleko in drugimi takimi stvarmi človek ne more živeti, a jesti mora. Pa je hudo, če ni od kod vzeti. Se huje pa je, da ljudje ne morejo plačevati raznih dajatev in terjatev pravočasno. Pa pride naenkrat terjatev — in boben zapoje svojo žalostno pesem. Čisto resnično je, kar smo že poročali iz našega kraja v »Slovenec«. Nedejlo za nedejlo moramo poslušati javna oznanila o dražbenih oklicih. Nekaterim je zarubljeno edino življenje v hlevu, pa tudi druge premišne gredo. Vedno ista tožna pesem: ni denarja.

Tukaj se snuje »Sadjarska podružnica« družstvo za povzdigo umne sadjereje. Ker imajo naši ljudje v ugodnih letinah in legah tudi dosti sadja za prodajo in so naši cenjeni gg. trgovci sadje kupovali in tako domačinom vnoveli njih pridelek, je pametno, da posestniki pristopijo k temu društvu. Članarine se ne sme nihče ustrašiti, saj bo društvo nudilo tudi razne ugodnosti svojim članom. Ko se nabere dovolj članov, bo ustanovni občni zbor in izvolili bomo prvi odbor, ki naj bi pridno delal, da bo »Sadjarska podružnica« od leta do leta bolj napredovala.

Volkov v Podrinju

Sarajevo, 14. marca 1929.

Velik mraz v visokih bosanskih planinah je pregnal volčjo zverjad v toplejše kraje Podrinja. Tu delajo prebivalstvu veliko škodo na drobnici.

Selskemu starešini v Gorenjih Koljivkah so volkovi zaklali in požrli najboljšega vola.

Sneg se topi, v dveh ali treh dneh bo okrog Drina že kopno. Toda po planinah je snega še dva do 8 metre.

Kanada - obljubljena dežela?

Svarilno pismo slovenskega izseljenca.

Št. Jernej na Dol., 14. marca.

Nekateri mislijo, da se tam cedi samo med in mleko in da je dolarjev kar na kupe. Da temu ni res tako, naj govori pismo, ki ga je pisal Franc Potočar iz Kapuskasinga Vašemu dopisniku. Pismo se glasi:

»V Amerikanskem Slovincu je bil dopis iz Št. Jerneja, kako se tu v Kanadi dobro imamo in kako dobro zaslužimo. Kdor je dal to natisniti, se je pa že precej zmotil. Tistemu se je pričelo v glavi mešati, če se mu ni že popolnoma zmešalo. Verjemite mi, da so tukaj zelo slabe razmere za delavce. Na tisoče in tisoče ljudi postopa brez dela in brez centa v žepu. In koliko so jih že eksportirali v domovino, ko niso mogli dobiti dela. Pa saj gotovo pišejo o tem v časopisju. Ljudje pa še vedno ne verjamejo ne in pravijo, da je to laž. Pa ne laž, ampak bridka resnica. Srečen je tisti, ki ima stalno delo. Res zaslužijo nekateri dobro, toda žalibog, tisti bodo šli v prezgodnji grob. Ako ne bodo pustili pretežkega dela, bo pa delo nje pustilo in kaj mu bodo potem koristili tisti tisočaki? Kjer pa je dobro delo in dobra plača, so prvi na vrsti Angleži in Francozi, mi ubogi Jugoslavlani smo pa poslednji. Vsakemu svetujem, naj bo rajši doma.«

Tako pismo iz Kanade. Za naše ljudi v Kanadi se bo treba bolj zanimati. O tem pa v kratkem več!

V zaščito mater in otrok

Sola za zaščitne sestre v Ljubljani.

V šoli za zaščitne sestre v Ljubljani se je vršilo dne 14. t. m. slovesno diplomiranje štiri-najstih absolventk. Z odličnim uspehom so dovršile šolo: s. Helena Mastnak, s. Marija Tomšič, s. Angela Rujačec, s. Celina Ana Štalec, s. Fidelis Frančiška Škofic.

Z dobrim uspehom: s. Mira Herman, s. Antonija Jaklič, s. Josipina Janežič, s. Marija Plešničar, s. Heda Weiss, s. Dora Vovk, s. Franja Zajc, s. Nada Zalokar in s. Ivana Žigon.

To so prve sestre, ki so absolvirale v Ljubljani dvoletno sestersko šolo. Šola se je v letu 1927 razširila od enoletne na dvoletno. S tem se je doseglo, da se ni dvignila le intenzivnost pouka, nego se je pouk tudi razširil v dve smeri in sicer:

1. na gospodinjstvo, ki ga zaščitna sestra stalno potrebuje v svoji praksi in
2. na splošno bolniščno nego, katera zviša uporabno sposobnost absolventk šole za sestre. Dosedaj je absolviralo ljubljansko šolo za sestre 48 civilnih sester in dve redovnici.

Prihodnji natečaj za sprejem v šolo bo razpisan v juniju. Začetek šole pa bo oktobra t. l.

Umorjen krošnjar - pred 8 leti

Sv. Miklavž pri Ormožu, 13. marca.

Veliko pozornost je vzbudila pred nekaj dnevi po vsej okolici vest, da so odkrili pri Vinici na Hrvaškem umor, ki je bil izvršen pred osmimi leti. Da vest ni bila prazna, je pokazal nastop orožništva. Na orožniški postaji v Ormožu sta se oglasila dva orožnika iz Vinice in sta v spremstvu ormoških orožnikov preiskala in odvedla osumljenca.

O zadevi, ki je precej zagonetna, je dal Vašemu dopisniku sledeče pojasnilo:

Meseca julija 1921 je prišel k nekemu posestniku na Strmcu (pri Vinici) neki krošnjar in prosil za prenočišče. Gospodar mu je prenočišče dal. Tu-

ječ je večerjal z domačimi in z mlatiči pri isti mizi. Vsi so bili dobro razpoloženi in krošnjar je celo zagodel na harmoniko. Bilo je že precej pozno, ko je šel z mlatiči na skedenj spat. Malho je nesel s seboj. Ponoči je bil krošnjar umorjen. Blago sta si razdelila mlatiča, denar pa je odnesla gospodinja.

Zločin je ostal v tajnosti. Šele pred nedavnim ga je izdal neki kmet na smrtni postelji svojemu sinu. Ta je zadevo javil in začelo se je zasledovanje. Kakšen bo uspeh se ne ve, ker je stvar zelo zamotana. Razen dveh so namreč mrtvi vsi, ki so pri umoru najbrže sodelovali. En mlatič je umrl pred dvema letoma, gospodinja nekako pred dvema tednomi, in žena drugega mlatiča, ki je tudi vedela za stvar, že pred par leti. Drugi mlatič in gospodar sta zaprla.

Zoper osumljenca govori več znakov in mogoče je, da se jima bo grdi zločin dokazal.

Kako je s stanovanji v Mariboru

Maribor, 15. marca.

V Mariboru imamo 7829 družin in 6879 stanovanj. Okrog 950 družin stanuje v podnajemnih sobah; tudi imamo več slučajev, da stanuje po več družin v enem stanovanju.

V l. 1928 so preuredili hišni lastniki okoli 200 stanovanj v poslovne prostore ali pa lastna stanovanja razširili. S tem se je število na novo zidanih 350 stanovanj znižalo na 150. Medtem pa se je v istem času poročilo 410 parov in se je priselilo v mesto čez 100 družin. Tako je pomanjkanje stanovanj postalo še večje. Najtežje vprašanje pri stanovanjih je višina najemnin. Moramo priznati, da je mnogo pametnih hišnih posestnikov, ki z najemninami ne pretiravajo. Toda jih pa je nekaj, ki naravnost greše proti bližnjemu. O teh je tu govor. Znani so namreč slučajji, da se nekateri hišni lastniki sploh ne drže več zlate paritete. Ponekod dosega povišanje najemnine že 300 odstotkov. Je danes v Mariboru okoli 2000 družin, ki ne morejo več zmagovati povišanih najemnin. V zadnjem času pa se opaža tudi gotovo nesocialen pojav, da držijo nekateri hišni lastniki stanovanja rajši prazna, kakor pa da bi jih oddali za zmerno ceno. Ta stanovanja bodo tudi ostala prazna, ker lastniki zahtevajo naravnost ogromne najemnine.

Je to v škodo najemnikov, pa tudi v škodo hišnih lastnikov, ker potem vsi nosijo na sebi odij nesocialnega ravnanja nekaterih.

Osebnosti

★ Umeščena sta bila včeraj, dne 15. marca: Ivan Noč, župnik v Železnikih, na župnijo Velike Poljane in Valentin Bertonec, kaplan na Vrhniki, na župnijo Železniki.

★ Podeljeni sta župniji: St. Jakob ob Savi Jožefu Novaku, župniku v Dragatušu in Sela pri Kamniku Francu Hitiju, župniku na Turjaku.

★ Inženjerski izpit na elektrotehničnem oddelku naše univerze so včeraj napravili gg. Jože Dovič, Franc Lukovšek, Sergij Oljšanjski in Virgil Gerbec.

Ostale vesti

★ Učiteljsko Poverništvo UJU Ljubljana nas obvešča o poročilu iz centralne UJU v Zagradu, da je kredit za izplačilo marčevih prejemkov odprt, in dobi tudi ostalo učiteljsko plačo v najkrajšem času.

★ Pravilnik za zavarovanje delavcev in nametščencev rudarskih podjetij je ministrstvo za šume in rude končno objavilo in redigiralo ter predložilo v zakonodajo.

★ Smrtna kosa. V Libeličah je 13. t. m. zvečer umrl gosp. Matija Mencin, nadučitelj v pok. v 82. letu starosti po daljši in mučni bolezni. Imenovani je bil oče v učiteljskih vrstah znanega gop. Rudolfa Mencina. Pogreb bo v soboto, dne 16. t. m. 1929 ob 9 dopoldne pri farni cerkvi v Libeličah. Pričakovati je, da se bo okolišsko učiteljsko udeležilo pogreba mnogoštevilno s primernim zadnjim pozdravom. — Umrl je 14. t. m. v Mariboru.

Nalezljivim klicam pretrga življenja ali kdor redno seboj nosi

Formamint

najstarejše razkuževalno sredstvo za usta in grlo v času prehladov, ki ima izborni okus.

Dobiva se v lekarnah in drogerijah.

Poskušnja in brošura brezplačno pri Bauer & Cie., Berlin SW 48, Friedrichstraße 231

v 71. letu starosti dolgoletni načelnik skupne obrtno-zadruga gosp. Vendelin Lešnik, kleparski mojster v Marenbergu, bivši član šolskega in občinskega odbora, upravnega odbora in ravateljstva Hranilnice, odlikovan z zlato kolajno za drž. zasluge. Pogreb bo v soboto ob 4 popoldne. — Umrl je 14. t. m. v Zagorju ob Savi g. Pavel Urbanija iz Potočke vasi, star 73 let. Bil je dolgoletni naročnik »Slovenec«. N. p. v m!

★ Vsi bivši Amerikanci, ki so bili kdaj ali so še člani KSK Jednot, ali ki bi želeli spadati v to podporno jednoto naših ameriških Slovencev, naj se blagovolijo na dopisnici prijaviti na naslov: P. Kazimir Zakrajšek, Dunajska cesta št. 52, Ljubljana.

★ Vse pisatelje in pesnike ter dramaturge opozarja Prosvetna zveza, da poteče termin, ki je določen za nagrado 10.000 Din za najboljšo ljudsko igrano dramo dne 1. aprila 1929. Do tega dne morajo biti vložene igre, geslo in priložen v zaprti kuverti naslov. Vsa dela naj se pošljejo na Prosvetno zvezo, Ljubljana, Miklošičeva cesta 5.

★ Vreme. V Ljubljani je včeraj ob 8. uri zjutraj kazal barometer 766.1 mm zračnega tlaka, toploter največ +12° C, najmanj -2° C, vetra zjutraj ni bilo, čez dan pa je pihal močan veter. Nebo je bilo jasno. — V Mariboru je barometer kazal 764.4 mm, toploter največ +7° C, najmanj -5° C, mirno; jasno. Snežna plast je debela še 7 cm. — V Zagrebu je kazal barometer 764.5 mm, toploter največ +9° C, najmanj -1° C; mirno, jasno. — V Beogradu je kazal barometer 764 mm, toploter največ +8° C, najmanj -2° C, mirno; jasno. — V Skoplju je kazal barometer 766.4 mm, toploter največ +10° C, najmanj -3° C, mirno; jasno. — V Splitu je kazal barometer 765 mm, toploter največ +18° C, najmanj +7° C. Pihala je lahka burja, nebo je bilo jasno. Zanimivo je, da je te dni Ljubljana za Splitom najtoplejše večje mesto v državi.

★ Sejm v Krškem. V Krškem se bo vršil v ponedeljek, dne 18. t. m. veliki letni kramarski in živinski sejm. Ker je pričakovati tujih kupecv, se prodajalci vabijo, da prinesejo dosti živine na sejm.

★ Led porušil most v Sremsu. Blizu Sremske Mitrovice je Sava narasla še za pol metra. Sava narašča vse od Siska do Beograda. Led se že tri dni vali mimo Mitrovice in je vsak promet z Bačko onemogočen. Led je v sredo zvečer porušil pontonski most v Sremski Mitrovici. Trije pontoni so se potopili, šest pa jih je bilo poškodovanih. Enako je bilo oškodovanih tudi šest mlinov. Naraščajoča voda je poplavlila obrežje v Mitrovici, obenem z dvema pomožnima pristaniščema. Bliznji vodnjaki so polni savske vode. Radi nevarnosti povodnji v vsem Posavju je hidrotehnični oddelek v Sremski Mitrovici uvedel permanentno telefonsko službo od Broda dalje pa do Zemuna.

★ LE MIRNO SPITE, ker ŽENSKA HVALA raztaplja nesnago čez noč, zjutraj jo odpravi SCHICHTOVO TERPENTINOVO MILO. Poglejte naš današnji oglas!

★ Napetost, nepravilno vretje v debelem črevesu, zaprtje jeter, zastajanje žolča, bodljaje, tesnobe v prsih, utripanje srca odstranite z naravno »Franz-Josef« grenčico, obenem se pa zmanjša pritisk krvi na možgane, oči, pljuča ali srce. Zdravniške izjave zaznamujejo uprav presenetljive uspehe, ki so se dosegli s »Franz-Josef« vodo pri ljudeh, ki veliko sede. Dobiva se v lekarnah, drogerijah in specerij. trgovinah.

Roube-Tanski:

Ljubosumna

Končno sem tako daleč! — — — Danes se bom obesila. — Stara sem enajst let. Vsi so proti meni! — — — Sita sem življenja; moram napraviti konec. Med svojimi trakovi in ovratnicami sem poiskala bel, svilen trak. Ta je najboljši.

In davi sem si izbrala drevo, na katero se bom obesila.

Nedaleč od naše hiše je mnogo dreves in dolgo sem iskala, preden sem našla najprimernejše. — — — Debelo je in visoko — — — zelo visoko, najvišje med vsemi. Hrast je; mislim, da bo dobro opravil svojo nalogo. Splezala sem na najvišji vršček, da sem si vse dobro ogledala; bilo je zelo težko. Morala sem privleči skupaj veliko opek in napraviti iz njih precej visok hrib, da sem splezala na debelo drevo.

Sedaj je vse pripravljeno! Moja sobica je v najlepšem redu, povsod sem še enkrat obrisala prah. Svojim ljubim punčkam Zini in Vanji sem oblekla najlepši oblekci. In sodela sem jima napraviti še zadnje veselje in sem ju posadila k njihovi mizici ob mojem malem samovarčku.

Oh in potem še Sultan! Pridi moja sladka, mala mucka v moje naročje, ne bodi nemirna; lezi čisto mirno, saj vem, kaj imaš rada. Prav rahlo te moram popraskati za ušesca in te prav počasi božati po hrbtu. Sedaj si miren, moj ljubček; obe sediva sedaj na strem, rdečem stolu. Mucka je zaprla oči in tiho prede.

Toda vse moram prav dobro premisliti,

preden umrjem. — — — Mama je krivična. Noče, da bi skupaj z njo zajtrkovala, niti ne, da bi z njo večerjala. — — — Meni pogrnejo mizo vedno v moji sobici in moram jesti čvrsto sama. — — — Niti ne pogleda me ne in me nikdar več ne objame! — — —

Ako se splazim skozi priprta vrata, da bi poslušala, ko poje papanu, ali igra kitaro, se zelo razjezi, ko me zagleda. In njene oči, ki gledajo njega tako nežno in mehko, postanejo mrzle, ko pogledajo mene.

Moj oče sploh ni moj oče. Tujec je, ki naju obe že tri leta muči, odkar se je poročila moja mama z njim. — — — Pred štirimi tedni sem bila tako srečna; tedaj sva se odpeljala mama in jaz, na letovišče. Okoli nas je bilo samo morje, mnogo rož in neki samostan. Mama me je ves dan poljubovala. Imenovala me je »moj ljubček« in bila sem vsa srečna. Jaz sem bila njena edina prijateljica, in kadar se je jokala, sem jokala z njo, da bi ji olajšala njeno žalost.

In sedaj!... Vse je minilo! — — — »On« je prišel vmes. In od tedaj mama ne govori več z menoj. Vedno je z njim sama v svoji sobi; same dobre jedi josta. Videla sem ostanke na krožnikih in kuharica mi je dala pokušati. — — — Mama poje veselo pesmi. Smeje se! — — — Kako more biti srečna brez mene? — — — To je moja usoda; tem slabše! — — — Moram umreti. — — — Potem bo razumela, kako zelo sem jo ljubila.

Šest je ura, solnce bo kmalu zšlo. — — — hiteti moram — — — preveč me je strah iti sama ponoči po temnem vrtu — — — Moja ljubka, mala, rdeča mucka, pozdravljena; tako trdno spi, da prav nič ne zapazi, kako zelo jo imam rada. Nihče ne mara moje ljubezni.

V hiši je vse tiho. Še muh ni čuti; spijo na stropu.

Tako zelo rada bi še zadnjič objela svojo mamico, toda ona je skupaj z »njim«.

Na vrtu močno duhte vrtnice! — — — In pa metuljčki letajo okoli. — — — Nekoč sem nekje čitala, da se človek sam izpremeni v »ferimé merimé kerimé«...

Toda, ako še tako mečem roke kvišku, ne dobim nobenih peruti, s katerimi bi zletela...

Torej naprej, ne pomaga nič, moram k svojemu hrastu. — — — Tu je moj kup opeke. Usmiljenka sem vredna; škoda zame! — — — Tako dobra in ljubka deklica... in tako pridno se učim klavir.

Naj splezam kvišku!... ni lahko, tako visoko splezati... sedaj sem prav na vrhu!

Kako majhna je videti naša hiša... Moj Bog, kako tiho je vse. Nebo je tako modro!... Čisto sama sem na tem velikem drevesu...

Oh, ko bi mogla videti kralja; morala bi se peljati v glavno mesto, kjer stanuje. In čakala bi na cesti, ko bi šel s kraljevičem na izprehod. Mogoče bi obstal, ko bi me zagledal, ker bi se mu dopadla, s svojimi dolgimi zlatimi lasmi, segajo skoraj do tal in s svojimi velikimi, modrimi očmi, ki so take kot mamine. Zaljubljen bi se vame in se poročil z menoj. In postala bi kraljica. — — — Vsem ljudem bi odpustila kazni, razen mojemu očetu, kateremu bi dala odsekati glavo. — — — Kupil bi si mnogo punčk in majhen sivalni stroj. Dobila bi mnogo otrok in vsakega bi najmanj tri ure na dan objemala in poljubovala. — — —

Oh, ko bi vsaj videla kralja — — — toda kako naj to napravim? In poleg tega so moji lasje rjavi in segajo komaj do ramen! Imam

sicer lepe oči, to je res, vsak pravi to, toda niso modri, temveč temni. — Kaj hoče od mene oni veliki, črni pič, ki leta okoli mene s svojimi velikimi peruti? Ali hoče mogoče izključiti moje oči? Kako lepe so njegove peruti! Skrijem se za veje in ga gledam. On zakriči in zleti proč.

Tako žalostna sem, da imam srce težko kot kamen! Grozno je, tako sedeti na drevesu. Zebe me. — Ponoči pač ne morem umreti. — Kakšen ropot je to... To je kuharica, ki tolče v kuhinji meso. Zeločec me strašno boli, tako lažna sem. Gotovo bodo za večerjo zrezki, in te jem tako zelo rada.

Zavezala bom svoj trak tukaj na vejo. Tako!... Sedaj je vse pripravljeno za jutri.

Splezam z drevesa in tečem kolikor mogoče hitro v hišo. Tako topla in prijazna se mi zdi s svojimi razsvetljenimi okni, človeškimi glasovi in z ropotanjem v kuhinji!

Prav za prav je življenje prijazno! In potem, kdo ve? — Mogoče me bo mama danes zvečer poljubila? — — — Pa četudi ne, življenje je tudi sicer lepo!

DRAVE SLON

„SALONIT“

cementno azbestni škrikl

je najboljši material za pokrivanje zgradb

Zgodbe elegantne Betke

Stvar so zavohali. Ljubljanski notar je dobil iz Škofje Loke pismo, kjer je bilo to vse lepo popisano in pojasnjeno. Notar je obložen ko prijtel ter jo v imenu posojilnice pozval, da naj znesek vrne. Res je že drugi dan obtoženka prinesla notarju 5 kolekov po 1000 Din. S tem pa je storila že drugo goljufijo, ker je te koleke izdabila od trafikantke Ane, kateri je rekla, da jo po koleke pošilja dr. Smole, ki bo koleke popoldne sam plačal. Še isti dan je stopila obtožena v znano ljubljansko trgovino, kjer je izbrala 3.20 m blaga za mosko obleko in še neko blago za ženski plašč. Dala je 600 Din na račun, za 926 Din pa je rekla, da bo pozneje plačala, kar pa ni nikoli storila. Ob-

S to izjavo je obtoženka pozneje v Ljubljani

Izveleki je legitimacijo in dve poslovilni pisem, ki jih je napisal. Več ni mogel povedati, iz ust se mu je že pričela cediti sumljiva in značilna modra pena. Gosp. Kačar ni okleval več. V trenutku je zdrknil iz garaže rešilni avto, naložil

stopala vse globlje, vse globlje...

»Zdaj sem tu! Vse priznam! Toda očitka go-
ljufije ne prenesem! Vse bom povrnila!«

☉ Z dražbe v mestni zastavljalnici. V četrtek je bil v ljubljanski mestni zastavljalnici dražbeni dan. Donoldno so si hodile stranke ogledovat zapadle predmete, ki jih zastavljavci niso pravo-

žunjskega leta izvrši postopna regulacija dav-
šinskih odstotkov in sicer v tem smislu, da se
doseže zaželeni efekt. Tudi so se pri specialni
debatni spremenile nekatere proračunske postavke
tako, da je letošnji proračun za 1 milijon višji od
lanskega. Položaj mesta pa se bo s priključitvijo
okoljskih občin v finančnem pogledu zelo spre-
menil. Obratovanje mestnih podjetij naj se vrši
po komercialnih vidikih. Le oni oddelki mestne
uprave naj bi bili pasivni, ki služijo socialne-
skrbstvenim svrham. Tudi je poudarjal referent
fin. odseka dr. Lipold, da se naj v letošnji
gradbeni sezoni predvsem podpira privatna gra-
bena podjetnost. Zato se je storil hvalvreden
sklep, da bodo nove hiše, ki se kolavdirajo v tem
letu, proste 6 let občinskih davščin. Tudi se zviša
garancija mestne občine pri gradbi privatnih hiš
od 75 na 80% vseh gradbenih stroškov.

mestni delavci, ki so se jim z okvirno kolektivno pogodbo zvišale mezdje. Dr. Mähleisen pa je utemeljeval potrebo, da dobijo od mestne občine podporo tudi evangelijska občina in druga nemška kulturna društva. Po sprejetju proračuna je prišel v razpravo predlog obč. svetnika Grčarja za zaščito najemnikov. Ker se je omenjeni predlog radi razlik v mišljenju izročil odseku, so se grčarjevi korporativno dvignili in zapustili mestno posvetovalnico. Nato so se storiili še nekateri važni sklepi finančnega značaja, nakar se je seja zaključila. Nadaljevanje seje se vrši prihodnji teden.

□ Mariborčane opozarjamo na koncert učiteljskega pevskega zbora, ki bo 6. aprila t. l. v dvo-

Proračunska seia obč. uprave

Glede posameznih davščin, o katerih smo že včeraj poročali, se je sklenilo, da se v teku proračunskega leta izvrši postopna regulacija davšinskih odstotkov in sicer v tem smislu, da se doseže zaželeni efekt. Tudi so se pri specialni debati spremenile nekatere proračunske postavke tako, da je letošnji proračun za 1 milijon višji od lanskega. Položaj mesta pa se bo s priključitvijo okoliških občin v finančnem pogledu zelo spremenil. Obratovanje mestnih podjetij naj se vrši po komercialnih vidikih. Le oni oddelki mestne uprave naj bi bili pasivni, ki služijo socialne-skrbstenim svrham. Tudi je poudarjal referent fin. odseka dr. Lipold, da se naj v letošnji gradbeni sezoni predvsem podpira privatna gradbena podjetnost. Zato se je storil hval previden sklep, da bodo nove hiše, ki se kolavdirajo v tem letu, proste 6 let občinskih davščin. Tudi se zviša garancija mestne občine pri gradbi privatnih hiš od 75 na 80% vseh gradbenih stroškov.

Budimpešta, Borza radi narodnega praznika
ni posiovala

Sveta življenje in vrvenje

Maršal Pilsudski o revoluciji

Te dni je izšlo najnovejšo delo maršala Pilsudskega pod naslovom »Načrt zgodovine januarske vojaške revolucije«. V tem svojem najnovejšem delu podaja maršal Pilsudski svoje poglede na problem revolucije. Ti nazori so še bolj zanimivi, ker je njihov avtor znan kot eden največjih revolucionarjev današnje dobe.

Maršal Pilsudski najprej obravnava vprašanje, v čem je moč revolucije in prihaja do sklepa, da je moč revolucije ono, kar se odigrava v ljudskih glavah. Poenostavljenost strasti v ljudeh je temelj, brez katerega je vsaka revolucija nemogoča. Tudi najbolj dovršena tehnika ne more povzročiti revolucije, če ni političnih strasti. V tem je moč, v tem je temelj revolucije. Zato ni čudno, da se v takem navdušenju, v taki želji, da se ustvarja moč in sila, posebno kadar se vidi, da moč strasti izživa prevrat vsega onega, kar obstoja, da s tem raste tudi želja, da se ta temelj ojači.

Potrebno je opazovati samo to, kdo revolucijo vodi. Student, častnik, mali uradnik, povprečni ljudje, katerih glas ničesar ne pomeni. In te ljudi poslušajo in jih uboga cela država. Ravno ta lepa kariera, značaj vloge, ki jo ti ljudje igrajo, ta krasna metamorfoza, ki je od ljudi, ki niso pomenili ničesar, ustvarila znamenite ljudi, navdušuje posameznika. Ljudje verujejo v silo in moč. Razvoj tehnike pri teh elementarnih strasteh izživa vtis, da je tam sila in da se na njo lahko zanašamo. Značilna črta vseh dob neposredno pred revolucijo je ta, da vlade pred revolucijo demisionirajo. Ljudje to vedo in so prepričani, da se to dogaja pod vplivom teh sil.

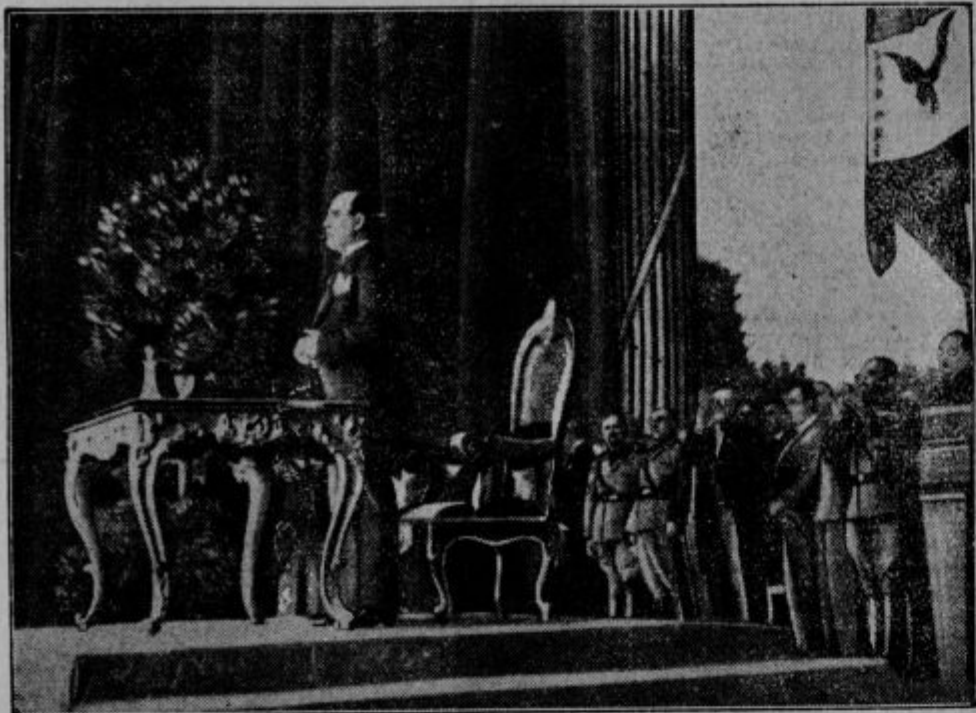
Ti psihični pogoji revolucije izzivajo dal-

tudi vsi revolucionarni načrti za mirno in kritično oko ljudi lahkomišljeni načrti, ki jih miren in normalen razum smatra za neustvarljive.

Zato tudi revolucija lahko pripravi načrt samo za svoj začetek, za oni začetek, ki ga imenujemo, da je nastopila borba, s katero moramo začeti, da nastopi možnost revolucionarnega pokreta. Ta načrt mora izdelati vodstvo revolucionarnega pokreta. To je psihološka potreba, ki jo morata vpoštevati ena in druga stran. Razumna vlada se trudi, da izžve revolucionarje predčasno, dokler vladine moči še niso demoralizirane od elementarnega pojava revolucionarnega razpoloženja. Istotako delajo na tem pogosto tudi revolucionarji pod pritiskom od zgoraj. V takem slučaju odločajo široki sloji ljudski, ki ne računajo, ne mislijo in ne rezonirajo.

Revolucija, ki ni izbruhnila, ni izžvala zunanje, fizične borbe, ni revolucija. Pričetek borbe je vedno presenečenje ne samo za one, proti katerim je revolucija naperjena, marveč tudi za okolico in za vse one, ki niso med zrotniki. Ena od navadnih napak je ta, da revolucionarji ne računajo na presenečenje javnosti, kadar revolucija nastopi. Torej et psihični daltonizem revolucionarjev, ki ne dopustijo, da bi se široki sloji dovolj dolgo pripravljali za borbo.

Usoda revolucije je najčesče odvisna od načina, s katerim se vodi prva borba, kakor tudi od uspeha vstisa, ki ga je ta borba izžvala. Ako se izgubi prva bitka, se običajno izgubi tudi cela revolucija in narobe. Zmaga v prvi bitki pa daje navdušenja in hrabrosti za daljnjo borbo, ki vodi h končni zmagi.

Mussolini je 10. marca z balkona rimske opere imel velik nagovor na 4000 od vrhovnega fašističnega sveta izbranih kandidatov. Govoril je o uspehih fašizma v petih letih njegovega obstoja.

tonizem, ki zopet izživa pretirano vero v moč, s katero razpolagamo. Tukaj leži vir nekakega slepila, ki še bolj potiska v ozadje pomisel na to, kaj bo potrebno in neobhodno takrat, kadar prične borba. Če ocenjujemo te pogoje, s katerimi je kaka revolucija zmagala, moramo reči, da nobena revolucija ne bi uspešno končala, če bi se voditelji v računih opirali na tehniko.

Maršal Pilsudski prehaja nato na problem, zakaj voditelji revolucionarnega pokreta dosledno pozabljajo na tehnične priprave. Izhajajoč s stališča, da so ljudske strasti vojaški temelj vsake revolucije, Pilsudski trdi, da je pogreška voditeljev revolucije, če temu načelu niso posvečali dovolj pozornosti. Poljska vstaja v letu 1863 je v tem pogledu značilna. V mirnih časih ljudje ne verjamemo v revolucijo in se zato nanjo niti ne pripravljajo. Kadar pa revolucija izbruhne, nimajo časa, da bi se pripravljali in premišljevali. Nato razpravlja maršal Pilsudski o tem, kako se revolucionarne akcije pripravljajo. V rednih vojnah se načrti za bitko ne pripravljajo od začetka do konca. Pripravljen je samo začetek, mobilizacija in strategična koncentracija. Vse ostalo donesla sam tok, ker je vse odvisno tudi od nasprotnika. Za daljšo dobo so pripravljene samo glavne direktive. Razvoj dogodkov je spremenljiv. Voditelji lahko izdelajo načrte, ki imajo vrednost samo za začetek.

Poglejmo na pogoje revolucije tam, kjer obstoja sovražna vlada, ki vlada tudi nad celim teritorijem. Takoj lahko vidimo, da načrt, ki je bil vnaprej izdelan, takoj izgubi svojo veljavo. Še bolj, kakor v vojni. Vojska pozna svoj teren, na katerem stoji in si je svesta svojih prvih namenov. V revoluciji pa je tudi to veliko vprašanje.

Ze sama mobilizacija kot akt, ki ga sovržnik lahko pozorno zasleduje in na njega vpliva, sama koncentracija sil, postane nesigurna in omahljiva v svojih računih. Zato so

Zadnje besede velikih mož

Navadno pravimo, da so zadnje besede na smrtni postelji nekak izraz celega življenja, ker tedaj pade človeku vsaka maska z obraza. Vendar so si nekatere izreke ljudje šele pozneje izmislili. »Priatelj, če so tudi na onem svetu revolucije, tedaj se jaz ne bom mešal vanje.« Nekateri verjamejo, da je Hegel izgovoril te-le zadnje besede: »Samo eden edini me je razumel in še ta — napačno.« Ludi Cezarjevih besed: »Kaj, tudi ti, moj Brut, ne omenja noben rimski pisatelj. Suetonius pravi, da je Cezar padel brez glasu. Schillerju pripisujejo dva izreka: »Hotel bi pogledati v solnce« in »Vedno boljše, vedno minirše.« Torquatus Tasso je lepo rekel: »V Tvoje roke, Gospod...« Klopstock je vzkliknil: »Vsi smo označeni v Božji roki.« Wieland: »Biti ali ne biti.« Herder se je spomnil svojih »Ideje«. Prav filozofsko je umrl slavn angleški učenjak Locke; rekel je: »Dovolj!« Mozart pravi: »Dajte, da zadnjikrat slišim godbo!« Mirabeau: »Dajte, da umrem ob zvokih glasbe!« »Glej, čas spavja!« je dejal Byron. Enako jasno zavest resnosti trenutka je imel Alfieri, ki je rekel prijatelju: »Stisni mi roko, sedaj umiram!« Cromwel je vzdihnil: »Rešen sem!« Washington: »Vse gre dobro, enako Wellington. Močni Vespazian: »Cesar mora umreti stoje.« Avgust, pravijo, da je rekel: »Komedijska je končana; ali sem dobro igral?« Prav tako miren je bil angleški kralj Jurij V.; vprašal se je: »Ali je smrt samo to?« Angleška Elizabeta se boji in pravi: »Vse svoje kraljestvo dam za eno samo minuto življenja.« Friderik V. ima mirno vest, ker trdi: »Moje roke niso krvave.« Pred očmi mogočnega Napoleona so najbrž korakale velike čete, ker je dejal: »Bojna četa.« Byron ni cenil nemške književnosti; ko ga je na smrtni postelji vprašal zdravnik, kakšen okus ima, je odvrnil: »Nobenega, kakor nemška litera-

tura.« Direktor vseučilišne klinike na Dunaju, Frank, ki je umrl l. 1821., se je na smrtni postelji nasmejal. Osem zdravnikov, njegovih tovarišev, je stalo okoli njega. Vprašajo ga, kaj mu je. »Na misel mi je prišla zgodba o grenadirju, ki je na bojišču pri Wagramu štel svoje rane in rekel: Osem krogel je treba, da vzamejo francoskemu grenadirju življenje. Tudi vas, gospodje, je osem.« S šalo na ustih je umrl francoski igravec Dudes, poslavljajoč se od svojega spovednika Chapeau-a (klobuk) z besedami: »Brez čevljev in nogavic sem prišel na svet, pa ga morem zapustiti tudi brez klobuka.«

nih zločinov so napravili še več, ker niso računali, da jih bo kdaj dosegla roka pravice.

Po osmih letih so bili obtoženi in postavljeni pred sodišče. Heines je dobil radi uboja pet let ječe, drugi njegov tovariš dve leti in pol, tretji eno leto, četrti pol leta. Trije so bili oproščeni.

Zvesti sluga

Te dni je na umrl v 81. letu starosti bivši osebni lakaj cesarja Franca Jožefa I. Rudolf Rottner. Člani njegove rodbine so bili nad 300

Svetovna razstava v Barceloni. 15. maja bo otvorjena doslej največja svetovna razstava. Na njej bo zastopana tudi naša država. Razstavljalni prostor meri 1.200.000 m². Prostori so razdeljeni: 1. delo, 2. elektrika, 3. promet, 4. projekcije, 5. tekstilna industrija, 6. razstavljalni uradi, 7. obrt, 8. poljedelstvo, 9. tisk, 10. arhitektura, 11. tuje države, 12. španska narodna palača, 13. španska vas, 14. sport, 15. moderna umetnost, 16. misijoni, 17. država, 18. stadion, 19. časopisje, 20. inozemski oddelek, 21. gostilne etc.

Legendarni zakladi na dnu jezera

Italijanska vlada je lani sklenila, da izsuši v rimski provinci ležeče jezero Nemi, na čigar dnu so potopljene pravilčno-bogato opremljene ladje rimskih patricijev iz starega veka. Več mesecev že neprestano delujejo tu vodne črpalke, tako da je 10. t. m. upadla voda na jezeru že za 4,70 m. Če so tehnična preračunavanja točna, bodo 26. t. m. že zadeli na prvo ladjo. Več kot 500 let so poskušali dvigniti te ladje iz jezerskega dna, vendar se je posrečilo s pomočjo ogromnih tankov dvigniti le nekatere dele dragocene opreme potopljenih ladij. Pri tem pa so bile ladje same, žal, močno poškodovane.

Te dni so topaljšči rešili iz jezerskih globin nekatere dragocene predmete in sicer Meduzino glavo iz terracotta ter razne okraske iz bron, železa in hrastovine. Trudapolno delo potapljačev je doslej rodilo le skromne uspehe, ker je dno jezera, preprejeno z vodnimi rastlinami, ki se pri vznemirjenju vode dvignejo in se ovijajo okoli predmetov, štrlečih iz jezerskega dna.

Glavna ovira pri izsuševanju tega jezera pa je v tem, da ne morejo najti primerne struge za odtok vode. Prvotno so nameravali izkopati v ta namen poseben kanal, po katerem bi odtekala voda v bližnje jezero Castelgandolfo. K sreči so se že stari Rimljani pečali s to mislijo in so zgradili 500 m dolg, podzemeljski kanal, ki so ga sedaj izboljšali in podaljšali. Ta kanal je v zvezi z drugim, 24 km dolgim, ki je speljan naravnost v morje.

Turbinske črpalke izžvečejo dnevno 120.000 kubičnih metrov vode, tako, da upade površina jezera vsak dan za 5 cm.

Vse pride na dan

V Stettinu v Nemčiji se je vršila te dni zanimiva sodna obravnava proti sedmorici mladeničev, ki so si v prvih povojnih letih, ko je bilo v Nemčiji radi neurejenih političnih razmer mnogo revolucionarnega razpoloženja, nadeli dolžnost nekakih »osvoboditeljev domovine«. Družba teh ljudi ni imela nikaškega oficelnega značaja niti pooblastila s strani merodajnih oblasti, da bi prispevala k vzdrževanju »reda« v državi. Samovoljno so si nabavili oročje in so nastopali med ljudstvom kot zaščitniki zasebne lastnine itd. Nekateri razlašeni veleposelniki so jim prepuščali izvojevanje starih pravic. Tako je prišlo med kmečkimi delavci in temi mladimi oboroženci čisto do dejanskih spopadov, ki niso ostali brez žrtev. Pri neki priliki je ustrelil 22 letni poročnik Heines, poveljnik te čete, nekega neoboroženega ujetnika. Podob-

let v službi na dvoru avstrijskih cesarjev. Rudolf Rottner je začel svojo kariero v vihar-nem letu 1848. Najprej je bil osebni cesarjev lovec. V razmeroma kratkem času pa se je povzpel do cesarjevega osebnega strežaja. V tej službi je ostal do l. 1900, nakar je bil upokojen. Spremljal je Franca Jožefa v Rusijo, Dalmacijo, Italijo itd. Vsako leto se je peljal s cesarjem tudi v Isl. Kadar je posetil Franca Jožefa nemški cesar Viljem, je Rottnerja navadno ogovoril: »Ah, moj stari prijatelj!« Rottnerju so ponujali lase vsote, naj bi izdal spomine iz svoje dvorne službe, kar pa je stari sluga odločno odklonil, češ: »Radi pietete se ne spodobi.« Enako se iz »pietete« ni hotel udeležiti tožbe, ki jo je bil vložil njegov tovariš Ketterl radi povišanja svoje pokojnine.

Jedilna shramba podlasice

V vasi Ellenberg v Nemčiji so žagali velik topol. Ko je šlo mogočno deblo parkrat čez žago, so našli nakrat v deblu nekako en meter globoko votlino, ki so jo mogli požagati tako, da so dobili cel prerez. Vhod v votlino je bil ravno tako velik, da je mogla skozi podlasica. Votlina sama pa je bila jedilna shramba podlasice za zimo. In treba je reči, da se je podlasica dobro pripravila za zimo. Cisto spodaj je bilo 44 poljskih miši, ki so bile vse še tako sveže, kakor da bi bile ravnokar ujete. Plast miši je bila pokrita s peskom in prstjo in čisto neprodorno zaprto. Na plasti od zemlje in peska sta ležali dve pastirčici. Nato pa je bila vsa votlina napolnjena z želodi. Zaloge še niso bile načete in se more zato sklepati, da je podlasica poginila kmalu nato, ko je napolnila svojo shrambo. Najbrže je postala žrtev mogočnejšega roparja. Take najdbe so nad vse zanimive, ker predstavljajo nekaki zimski jedilni listek živali. Iz njega se vidi, da je podlasica tudi koristna žival.

Smešnice

Panika.

Dve dami se vozita v avtomobilčku. Ena vozi, druga je gost. Obe pa sta začetnici in silno razburkljivi.

Nakrat zakriči dama, ki je bila gost: »Pazi! Daj za božjo voljo vozu vso silo! Od zadaj pride kolesar!«

Pred sodiščem.

Sodnik: »Ko ste izvršili tatvino, ali niste prav nič mislili na svoje starše?«

»Seveda! Toda, kadar ti kaj sunejo, obdrže vedno vse za sebo!«

Stalin pometa.

Za duha in srce

Novejša turška literatura

V današnjem literarnem ustvarjanju bližnjega Vzhoda ima slovstvo moderne Turčije čisto svojevrstno, rekli bi lahko »civilizatorično« vlogo. Svet evropske miselnosti in evropske kulture se razodeva narodom Vzhoda po »turški moderni«, ki je edina literatura Vzhoda, ki se je snovno in oblikovno približala evropski, ne da bi izgubila zvezo s svetom Orienta.

Moderno turško slovstvo sta šele pred 50 leti iztrgala pesnika Abdul Hak Hamid in Sia Kök Alp iz perzijsko-arabskega pravilnega sveta. Evropska, predvsem francoska literatura je od tedaj bila vzor in zgled; prav posebno je vplival Anatol France. A kljub temu se turško slovstvo ni dalo od francosov zaslužiti.

Enote literarne snovi ne najdemo v današnji Turčiji, nasprotno celo, razmere spominjajo skoro na anarhijo. Imaginisti, futuristi, simbolisti, ekspressionisti, dadaisti, še celo naturalisti hodijo se okrog. Nasprotujejo si šole se med sabo ostro napadajo. Močno izstopa iz tega kroga ženska Suad Derviš Hanım, slavna turška pesnica in značilna osebnost nove Turčije. Na zunaj je Parižanka, a v svojih spisih ohranja pri vsej impresionistični spretnosti melanholično-mistično čustvenost, ki je že tisoč let značilna za turško življensko čustvo. Znana je postala Suad Derviš po svojih romanih »Kara Kitab« in »Ne bir ses ne bir nefes«.

Najpomembnejši zastopnik simbolistične smeri je Ahmed Haşim, njegove pesmi so ne dvomno najboljše, kar jih premore turško slovstvo v zadnjih stoletjih. V Evropi več poznan je novelist in mistik Jakub Qedri, na katerega sta vplivala Ibsen in Maupassant. Njegovi zbirki »Rohmet« in »Bir serendži« so že priznanje. Dober sloves uživa tudi lirik Memet Emin in sijajni pripovednik Ahmed Hikmet.

Zanimivo je, da je v današnjem turškem slovstvu žena po produktivnosti enakovredna moškemu. Zdi se, ko da so v stoletjih harem pesniške sile turške žene dozorele. Današnja literatura je v velikem obsegu v rokah žen, predvsem v rokah Halide Edib, ki je genialna pesnica in obenem narodna prvotilka. Edib spada sicer k starejši generaciji, a ima tudi v mlajšem rodu močno založbo. Tudi ona kaže znake evropskega duha, a v svojem bistvu je ostala polnokrvna Turkinja. Kako se bo v bodočnosti orijentalni element spravi z evropskim, o tem zaenkrat moremo le domnevati.

Posmrtno delo VI. Št. Reymonta

Pred kratkim je izšel v založbi »Gebethner i Wolff« v Varšavi posmrtni zvezek novel in krajsih črtic poljskega laureata Noblove nagrade, pisatelja Vladislava Stefana Reymonta. Te novele in črtice so večinoma prvotiski in so izšle pod skupnim naslovom »Krosnova in svet«. Ta naslov je dal zbirki njen urednik, pisatelj in kritik Adam Grzymala-Siedlecki. Urednik Reymontovih zbranih spisov je tudi ta poslednji, posmrtni zvezek opremil s kratkim uvodom. Vendar pričujoči zvezek ni zanimiv toliko iz umetniškega, kakor iz literarno-zgodovinskega vidika. Ker so nastale tukaj objavljene stvari v najrazličnejših obdobjih pisateljevega življenja, nekatere v najbolj zgodnjih letih, ko se je avtor šele vadi v pisateljevanje, a druge v poslednjih, zrelih letih njegovega ustvarjanja, tvorijo zanimiv material za študij pisateljevega sloga in načina ustvarjanja. V marsikateri izmed njih je mogoče zaslediti tudi snovni zarodek poznejše umetnine, tako n. pr. je iz »Adeptke« (1892) nastala poznejša »Komedijantka«, povest iz l. 1896. Prve stvari so bile napisane v Krosnovi, kjer je bil R. železniški uradnik in sicer v letih 1891–92, nato v najrazličnejših mestih, kjer se je pisatelj mudil: v Londonu, Florenci, Neapolju, pozneje v Parizu, n. pr. Spomini iz otroških let iz l. 1911. Drugi del zbirke pa tvorijo črtice in skice, posvečene življenju in spominu ameriških Poljakov in so prvi zaročki neuresničene zamisli, napisati večjo povest iz ameriško-poljskega življenja. Sem spadata n. pr. Povratek in Spoved. Tako je ta poslednja R. knjiga zbirka drobnih odleskov pisateljevega 35 let trajajočega ustvarjanja (1891–1926), čigar plod so dela trajne umetniške vrednosti.

Fr. V.

Osebo in delo Ivan Cankarja opisuje pros. Urbani v januar-februarski številki revije »Rivista di letteratura slave«.

Pesmi Vitala Voduska celo laskavo ocenjuje »Narodna Politika« ob 15. marca 1929.

Vestnik Prosvetnih zvez v Ljubljani in Mariboru, januar-februar 1929, ima na prvi strani himno Ivana Preglja »Naše najvišje« za materinski dan.

»Orliček«, št. 7, marc, prinaša ljubko povest Muzikant Martinek, ki se nadaljuje, Zofke Vivodove lepo črtico Mati, o papežu Piju X., pesem o sv. Jožetu našega P. Krizostoma ter pester drobci.

Nova knjiga o Březini. Pisateljsko društvo »Moravské Kolo Spisovatelů« v Brnu je izdalo drobno knjižico z naslovom »Otokar Březina, osebnost a dílo«, ki jo je napisal Antonín Veselý. Je to nekaka predpriprava za obširnejše delo in obsega avtorjev obisk pri pesniku, razen tega pa predvsem biografske in bibliografske podatke, kronološki spis vseh Březinovih del, važnejše življenjske podatke in rodovod: K temu so dodane slike krajev, kjer je pesnik bival, in fotografije, predstavljajoče pesnika v najrazličnejših dobnih življenja. A najzanimivejši je morda seznam prevodov in del, ki so bila v kakršnikoli obliki napisana o Březini. Kar se tiče Slovencev, je treba omeniti, da ni zabeležena Lampetova opomba o B. v Kat. Obzorniku in Grudnov prevod Ciljev v Lj. Zvonu. Ker je knjižica izšla za pesnikovo šestdesetletnico, je pa razumljivo, da še ne vpoštevata stvari, ki so bile objavljene ob tej priložnosti.

Dr. Arnošt Muka, slavist in vodja lužniških Srbov, praznuje 75 letnico svojega rojstva. Njegovo največje delo je »Besednjak do lužniškega narčaja«.

Novo Narodno gledališče v Sofiji, ki stoji na mestu starega, pred par leti zgorlega, se na čisto skromen način odprlo 17. t. m. Slavnost, na katero so mislili povabiti najodličnejše slovanske kulturne delavce, odpade.

Loys Labèque. O priliki objave poslednje Labèquejeve knjige »Missions« (éd. Argot, Paris) mi budi dovoljeno posvetiti nekaj vrstic temu najbolj bistveno katoliškemu pesniku našega časa. Iz srednjega veka ni nemara katoličanstvo nobenega drugega pesnika v toliki meri vzpodbujal k um-

skemu delu in k pesniškim stvaritvam, kakor baš njega. Najpristnejši katoliški pesnik je pa Labèque zato, ker mu je v vsem dejanju in nehanju Evangelij edini vodnik; znan mu je sleherni kotiček Svetega Pisma in svoje življenje ravna po slehernem opominu, ki ga božja knjiga vsebuje. Zato je mehkega in ponižnega srca, njegova silovitost pa je le plamteč izraz njegove dobrote. Trd in neizprosni je napram grehu, do grešnika pa ima nedopovedljivo usmiljenje. In grešniku, ki se mu izpoveduje, pove, kar je videl, razloži mu, kar je spoznal. S svojim izkustvom mu želi pomagati in koristiti ter ga storiti vrednega milosti, ki mu je podeljena. — Poglavitni poudarek Labèquejeve poezije je njegovo katolištvo, ki ga izpoveduje brez pridržka in v popolni udanosti. Z najpreprostejšimi besedami, v na videz zanemarnem slogu, nam vzbuja njegova pesem slutnjo skrivnosti, pripravlja nas na čudež... In kadar pesnikov glas obmolne, zavzveni v naši duši glas božji. — s. 8.

Brancis Carco: Rue Pigalle. Nedavno je izšel v založbi Albin Michel, Paris, Carcov roman »Rue Pigalle«, ki predstavlja umetniško dozorelo npravnstveno sliko zavrženec ter tragiko njih usode v milijonskem mestu. Dasi Carco v tem svojem delu ne dosega čudovite notranje bistrovidnosti, ki odlikuje njegovo dosedanje notranje bistvo, »Rien qu'une femme«, je vendar dialog nasičen s presenetljivo resničnostjo. Čitatelj ostane ta kratka povest živo v spominu radi nepozabnega ozračja, v katero je zajeta. Francoska kritika enodušno izjavlja, da spada Carco v osmorico ali desetorico pristnih sodobnih romanopiscev in tudi v »Rue Pigalle«, dasi obravnava tako vsakdanjo in na videz brezpomembno snov nočnega življenja bednega Pariza, si je priboril novih lavorik. — s. 8.

Milanska Scala in dunajska državna Opera sta se dogovorili, da bo Sca a gostovala s celim svojim ansamblom na Dunaju, dunajska Opera pa istotako v Milano l. 1930. — Scalo bo dirigiral sam slavni Toscanini, a v Milan gresta Richard Strauss in pa Schalk. Scala bo igrala Seviljskega brivca in Lucio Lamermeer.

Italijanske enciklopedije 1. zvezek izide koncem marca. Enciclopedia Italiana bo obsegala 36 zvezkov s 36.000 stranmi v dveh stolpcih. Prvi zvezek ima 200 slikanih tabel in predstavlja višek tipografske umetnosti. Cena 250 lir.

REKORDNE REZULTATE samo s TUNGSRAM Barilevimi REKORD CEVMI

Radio

IZ AMATERSKIH PISEM.

St. Gallen (Svica), 5. marca 1929.

Z zadovoljstvom Vam poročam, da s svojim štirielektroncem razločno in zelo dobro sprejemam priredite Vaše postaje. Tu leži še sneg, s tem večjim hrepenenjem poslušam Vašo kukavico, ki bo, upam, tudi k nam kmalu prinesla pomlad. Pozdrav! Vsi vnati poslušalec J. Novak.

Košice, 10. marca 1929.

Prof. Merka, vodja oddajne postaje v Košicah, nam piše: Kako slišite našo postajo pri vas? Ljubljansko postajo se mi je posrečilo vjeti že večkrat doma v stanovanju in sicer gobjo in govore. Vsi vam zavidamo vaš signal. Tista kukavica se krasno glasi. To je nekaj prirostopnega in nekaj, kar se ne da ponarediti. Tudi jaz sem imel nalogo, da iznajdem tak signal za odmore, a bil sem potem zadovoljen, da je praško ravnateljstvo proti signalom, kajti nekaj tako primernega, kakor imate vi, si je težko izmisliti. Godba se sliši čisto in jasno in dovolj močno. Edini nedostatek je, da jo moti budimpeštanska postaja, ki je po valu vaši blizu in precej močnejša. S to izpremembo valov so Nemci nam (Koščam) zelo škodovali, kar so zdaj z novo izpremembo malo popravili. Dobivali smo mnogo sporočil iz Jugoslavije, v katerih so dopisniki obžalovali, da slišijo nemške postaje namesto nas. Podobne vesti so prihajale tudi od nas in iz drugih dežel. V marcu bom predaval o novejši hrvatski literaturi. Ali ne bi bilo mogoče zvišati energije vaše postaje, da bi nadvaladala Budimpešto? — Ker dajete Košice lep program in prof. Merka večkrat predava o jugoslovanskih pesnikih in pisateljih, opozarjamo na košiško postajo (265 m, 2,5 Kw)!

Programi Radio-Ljubljana:

Sobota, 16. marca: 12.30 Reproducirana glasba — 13 Časovna napoved, reproducirana glasba. — 13.30 Stanje vode in borzna poročila. — 17 Zenski zbor Mest. žen. real. gimn. v Ljubljani poje: 1. H. Volarič: Slovenskim mladencem (s klavirjem); 2. V. Vodopivec: Rožmarin, venček narodnih; 3. M. Tomc: Obmejnja (troglasni zbor); 4. dr. Dolinar: Narodna (dvospev); 5. Mi se imamo radi, venček narodnih pesmi (s klavirjem). Nato radio orkester. — 18.30 Nemščina, poučje ga. dr. Piškernik. — 19 Dubrovnik in okolica, propagandno predavanje v nemškem, češkem in slovenskem jeziku. Sestavi g. ravnatelj Pintar. — 19.30 O veroslovju, vseučiliški profesor dr. Ehrlich. — 20 Pomlad v literaturi in glasbi. 1. Gerbič: Mrtva pomlad — 2. Adamič: Slanica — 3. Ivavice: Pomladni veter — 4. Adamič: Zapihaj južec — 5. Rožanec: Intermezzo. Pojeta g. R. Petrovič in gđ. Mež — 6. Güllrich: Pomladni čar, polka — 7. Recitacija gđ. A. Zalarjeve — 8. Medved: Ljubezan in pomlad ter narodna: Godzil je že zelen, poje kvartet »Ljubljana« — 9. Grieg: Pomlad, izvaja radio orkester — 10. Citraški tercet »Vesne«: Stüss; Koncertna uvertura in Enslcin: Dunajsko srce, valček; nato radio orkester — 22. Poročila in časovna napoved — 22.15 Sprehod po Evropi.

Nedelja, 17. marca: 9.30 Prenos cerkvene glasbe. — 10 O tihni nedelji, vseuč. prof. dr. Fabjan. — 10.30 Sadjarstvo, ing. Skubic. — 11 Koncert radio orkestra. — 15 Reproducirana glasba. — 15.30 Moji planinski spomini. — 16 Radio orkester. — 20 Pesem v orkestra ni obleki, izvaja radio orkester. 1. F. S. Vilhar: Mornar, Kam in Ukazi; 2. Fr. Schubert: Na morju in Pomladni upi; 3. Friml: Za vas in v tihni noč; 4. Finden: Tempeljski zvonovi in Obup; 5. Gastaldon: Prepovedana pesem; 6. Hajdrich: Jadransko morje. — 22 Poročila in časovna napoved.

Drugi programi:

Sobota, 16. marca:

Belgrad (452 m): 11.20 poročilo o vodnem stanju. — Zagreb: 13.15 Plošče. — 17.30 Plesna glasba. 20.15 Književni pregled. — 20.35 Operetni večer. — Praga: 11.15 Plošče. — 12.30 Orkester. — 16.30 Orkester. — 17.30 Ogojenje sobnih cvetic. — 18 Poročila in petje s kitaro. — 19.20 »Adieu Mimie«, opereta. — 22.25 Lahka glasba. — Stuttgart: 10.30, 12.15 in 13. Plošče. — 14 Za mladino. — 16.30 Plesna glasba. — 18.45 Predav.: Obravnave proti čarovnicam. — 20 Humoreske. — 21 Ljudske pesmi. — 22.15 Zabavna ura; nato plesna glasba. — Bern: 12.50 Plošče (resna glasba). — 16 Orkester. — 16.30 Za otroke. — 17 Orkester. — 20.30 Solisti in orkester. — 22 Koncert. — Katowice: 12.10 in 16 Plošče. 17.55 Za mladino. — 20 Akademija v čast Piludskemu. — 22.30 Plesna glasba. — Rim: 13 Trio. — 17.30 Glasba in petje. — 20.45 Koncert vojaške godbe. — Berlin: 16.30 Anekdote. — 17 Zabavna glasba. — 20 Zabava. — 21 Zabavna glasba. — 21.30 Podzemski Berlin, kramljanje; Plesna glasba. — Dunaj: 11 Kvartet Silving. — 15.30 »Die Fische Gottes«, igra. — 17.30 Sonate. — 19 Predav.: Tehnika in svetovni promet. — 20.05 Orkestralni koncert, posvečen skladatelju Straußu; nato lahka orkestralna glasba. — Toulouse: 13.45 Koncert. — 21.30 Koncert. — 22.20 Petje petje. — 22.40 Koncert. — 22.50 Plesna glasba. — Milan: 11.15 Plošče. — 12.30 Kvartet. — 16.30 Kvintet. — 17.20 Otroško petje. — 20.30 Ernani, opera. — Budapest: 9.15 Koncert vojaške godbe. — 12.05 Ciganska kapela. 18 Gramof. plošče. — 19.30 Igra. — 22.15 Ciganska godba. — Varšava: 12.10 Plošče. — 15.50 Plošče. 17.55 Za mladino. — Opereta. — 22.30 Plesna glasba.

Sport

Crousskentry S. K. Ilirije se radi tehničnih ovir preloži na torek t. j. 19. marca. Rok prijav se podaljša do nedelje.

Pravilnik za prvenstvo rezervnih moštev. — (Službena objava LNP.) — Za odigranje prvenstvenih tekem rezervnih moštev v Ljubljani in Mariboru stopi v veljavo s pomladno sezono 1929 sazevni pravilnik, ki se glasi: 1. U svrhu podizanja nogometnega sporta uopće, te stvaranja in unapredjenja valjanih rezerv napose može podsavez svake godine raspisati prvenstvo rezervnih momčadi. 2. Prvenstvo rezervnih momčadi igra se za 11 vridjednih kolajna, koje daje podsavez onoj momčadi, koja se na prvenstvenoj tabeli najbolje plasira. 3. Za prvenstvo rezervnih momčadi dužan je nominirati svoju rezervnu momčad svaki prvorazredni klub, koji se nalazi u sjedištu podsaveza, no mogu nominirati svoje rezervne momčadi i svi ostali klubovi. Nominiranje ovih poslednjih uzet će podsavez u obzir prema tehničkim i finacijskim mogućnostima. 4. Rezervnim igračima smatraju se oni igrači, koji ne igraju stalno u prvoj odnosno u juniorskoj momčadi. 5. Utakmice rezervnih momčadi igraju se po načinu i sistemu po kojem igraju prvenstvo njihove prve momčadi (sistem na bodove ili cup-sistem). 6. Utakmice ne zribeaju se posebice, već za njih vrijedi zribe prvih momčadi, dočim se utakmice imaju odigrati isti dan kao utakmice prvih momčadi i po mogućnosti na istom igralištu. 7. U koliko rezervna momčad, koju analognu utakmicu ne odigra isti dan kao prva momčad, te u koliko se utakmica rezerve mora odigrati naknadno, ista se ima odigrati u roku od 14 dana i nesmije na njoj igrati niti jedan igrač, koji je igrao u istovjetnoj utakmici prve momčadi. Ova ustanova ne vrijedi, ako se ima odigrati naknadno istovjetna utakmica prve momčadi. 8. U koliko bi u prvenstvu rezerva na utakmici, koja se naknadno odigrava, nastupio igrač, koji je igrao u ranije odigranoj istovjetnoj utakmici prve momčadi, to se smatra, da je dobitna rezerva nastupila sa igračem, koji je pod kaznom, pa se kažnjava sa 14 dana zabrane na svom prvenstvu a utakmicu gubi sa 0:3. 9. Za prvenstvo rezervnih momčadi vrijede svi propisi pravila i pravilnika JNSA, u koliko nijesu u protimbi sa gore navedenim ustanovama. U dvojbenim slučajevima pravo tumačenja ovoga pravilnika ima jedino upravni odbor JNS-a. — Tajnik II.

OLIMPIJSKO ZBOROVANJE V LAUSANNE

Za Aleksandrijo določeno zborovanje Mednarodnega olimpijskega odbora je bilo vsled odpovedi afriških iger preloženo; vršilo se bo od 8. do 11. aprila v Lausanne. Dnevni red je zelo obsežen in vsebuje vrsto važnih vprašanj. Omenimo: Spremembe v olimpijskem odboru; afriške igre; olimpijski kongres 1930 v Berlinu; omejitev olimpijskega programa; predlogi mednarodnih zvez plavanja, kolesarstva, basketbala itd.; vprašanje Francije glede Rusov, ki živijo v inozemstvu; difference med lahkotletci in telovalci v vprašanju skoka s palico; razmerje Mednarodnega olimpijskega odbora do mednarodnih zvez za nogomet in tenis; diplome za atlete; tretje olimpijske zimske igre; kandidature za 11. olimpijske igre l. 1936; srednjeameriške igre l. 1930.; dodelilev olimpijskega pokala 1930; vprašanja igrišč. Imeli bodo torej dosti dela.

Naznanila

Ljubljansko gledališče

Drama:

Začetek ob 20. uri.

Sobota, 16. marca: UTOPLJENKA. Red C. Nedelja, 17. marca: Ob 15: SNEGULČICA IN SKRATJE. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob 20: DOBRI VOJAK SVEJK. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 18. marca: DANTONOVA SMRT. Red A.

Torek, 19. marca: DANES BOMO TIČI. Izven.

Sreda, 20. marca: Zaprtlo.

Cetrek, 21. marca: PRAVKAR IZISLO. Premijera. Premierski abonma

Opera:

Začetek ob pol 20. uri.

Sobota, 16. marca: FAUST. Gostovanje g. Ljubiše Iličiča. Izven.

Nedelja, 17. marca: Ob 15: POLJSKA KRI. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. Gostuje g. Ljubiša Iličič. — Ob pol 20: HOFFMANOVE PRIPOVEDKE. Gostuje g. Križaj Josip. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 18. marca: Zaprtlo.

Torek, 19. marca: GROF LUXEMBURSKI. Premijera. Izven.

Gostovanje članov pariške Comedie Française v ljubljanskem Narodnem gledališču. Uprava Narodnega gledališča v Ljubljani želi prirediti v opnem gledališču gostovanje slovite francoske

drame Comedie Française sredi prihodnjega tedna. To gostovanje se pa vrši le v tem slučaju, ako bodo našlo dovolj odziva s strani gledališke publike. Zato prosi uprava vse zainteresirane, da obvezno naroče, odnosno rezervirajo pri dnevnih blagajni v operi tekem sobote 16. in nedelje 17. t. m. sedeže in lože za to gostovanje. Cene iste kakor pri gostovanju Hudoženstvenikov. Če bo dovolj zanimanja, se vrši gostovanje najbrže v sredo, dne 20. t. m. Gostovalo bo osem članov Comedie Française. Vse podrobnosti javimo v soboto popoldne.

Gounod: Faust. Tenorist g. Ljubiša Iličič gostuje v soboto 16. t. m. v naslovni vlogi velike francoske opere »Faust«. G. Iličič je opetovano in na raznih gledališčih gostoval v tej vlogi in vedno z velikim umetniškim uspehom. Vlogo Margarete poje ta večer ga. Zinka Vilfan-Kunčeva. Glavno basovsko partijo Mefista poje g. Rumpelj. Vlogo Valentina g. Janko, Sibel po je ga. Poličeva. Ostali dve vlogi pojeta gna Španova in g. Povhe. Nastopi tudi celotni baletni zbor pod vodstvom g. Golovina. Opero dirigira kapelnik g. Balatka. Predstava se vrši izven abonmaja in velja za ujo običajne ne povisane operne cene.

Mladinska predstava v ljubljanski operi. V nedeljo popoldne ob 15 se uprizori poslednjič v letošnji sezoni priljubljena mladinska igra »Snežulčica in škrtaj« kot ljudska predstava pri globoko znižanih dramskih cenah. Vstopnice so od 15 Din navdol. Zvečer pa se uprizori »Dobri voja: Svejke tudi pri ljudskih cenah.

Premijera operete »Grof Luxemburški« v ljubljanski operi bo na praznik sv. Jožefa v torek, dne 19. t. m. zvečer ob pol 20. Zasedbo in druge podrobnosti javimo jutri.

G. Josip Križaj, gost v ljubljanski operi. V nedeljo 17. t. m. zvečer ob pol osmih se poje prvi krat v letošnji sezoni Offenbachova opera »Hoffmannove pripovedke«, v kateri nastopi odlični basist g. Josip Križaj v znani svoji štiridelni vlogi. Gospod Križaj je v teh partijah v resnejši izvrster in uprava je prepričana, da je le ustregla gleda ilički publiki, ako da to delo zopet v repertoar

Mariborsko gledališče

Sobota, 16. marca ob 20. uri: POLJSKA KRI. B.

Nedelja, 17. marca ob 15. uri: ROMEO IN JULIJA.

Kuponi. — Ob 20. uri: BAJADERA. Gostovanje gđ. Lubejeve. Kuponi. Zadržani v sezoni.

Prireditve in društvene vesti

Kat. društvo rokodelskih pomočnikov bo imelo na praznik sv. Jožefa, v torek 19. marca, v Križanski cerkvi sv. mašo in skupno sv. obhajilo. Pri sv. maši bo pel društveni pevski zbor pod vodstvom g. prof. M. Bajuka. Društvo vabi k udeležbi vse člane in prijatelje. Pričetek je ob 7 zjutraj.

Rokodelski dom. Pevski zbor v Rokodelskem domu bo imel vajo jutri, v nedeljo 17. t. m. ob 11. uri dopoldne. Naj se zanesljivo udeležijo vaje vsi pevci. — Vaja tamburškega zbora bo prihodnje sredo in prihodnji petek ob 8. uri zvečer.

Mladinski dom — Kodljevje. V nedeljo, dne 17. t. m., ob 8. uri zvečer se ponovi na splošno željo občinstvo zelo uspešno Shakespearea komedija »Kar hočete«.

Šišenski Prosveta. V nedeljo, dne 17. t. m., ob 8. uri zvečer se vrši v dvorani veleznarimo skioptično predavanje: »Dunajski festival«. Predava g. katehet Pivk. — Člani in prijatelji najvjdilneje vabljeno!

Ben Hur na Ljudskem odru. Ponovno opozarjamo občinstvo na jutrišnjo predstavo »Ben Hur«, ki jo uprizori ob 3 popoldne Ljudski oder v Ljubljani. To delo je doseglo zadnjo nedeljo na Ljudskem odru zelo lep uspeh. Dokaz temu je veliko zanimanje za jutrišnjo predstavo. Opozarjamo pa, da je ta predstava predvsem namenjena podeželskemu občinstvu, ki naj ne zamudi prilike ogledati si to redko uprizoritev.

O Dragotin Dežmanu bo v okrilju ljubljanske sekcije Jugoslovanskega historičnega društva predaval v ponedeljek dne 18. marca 1929 ob 6 zvečer v Historičnem seminarju (Univerza) gosp. inspektor dr. Dragotin Lončar. Vstop prost. Prijatelji zgodovine vabljeno.

Darovi

Za gladojuče. V zbirko pri velikem županu ljubljanske oblasti so darovali poleg že objavljenih še sledeči: Jezerosko lesna ind. in trg. družba, Kokra, 500 Din; Anton Hafner, župan, Stara Loka, 100 Din; Friderik Krkoč, lesni trgovec, Bled, 200 Din; Jožef Langer, Pogance (Novo mesto) 100 Din; Pavel Langer, Bršljin (Novo mesto) 100 Din; dr. Franc Sabec, zdravnik, Vrhnika, 100 Din; Narodna banka, podružnica Ljubljana, 5000 Din; županstvo železniki 105 dinarjev; A. Sušnik, trg. z železnico, Ljubljana, 200 Din; C. Menardi, veletrgovec, Ljubljana, 500 Din; A. Rojina & Ko, mizarstvo, Ljubljana 200 Din; R. Ranzinger, spediter, Ljubljana, 100 Din; Franc Ramovš, ravnatelj Slovenske banke, Ljubljana, 100 Din; Marija Kotzmuth, zdravnikova soproga, Ljubljana, 100 Din; Hanuš Krofta, ravnatelj Ljubljanske Kreditne banke, Ljubljana, 200 Din; Franc Golob, trg. z železnico, Ljubljana, 200 Din; Adolf Lorant, kovarna spirita, Ljubljana, 200 Din; dr. Josip Treval, notar, Litija, 100 Din; H. Lehtinger, trg. in pos., Litija, 100 Din; Anton Zevnik, notar, Višnjagora, 100 Din; dr. Josip Zolšek, odvetnik, Brežice, 250 Din; Viktor Rohrmann, trgovec, Ljubljana, 100 Din; J. Bonač sin, karton tovarna, Ljubljana, 1000 Din; Zore Leopold, restavrat, Kranjska gora, 50 Din; dr. Rok Jensek, odvetnik, Sevnica, 200 Din; Gregor Tršar, Logatec, 100 Din; Mihael Černe, hotel Petran, Bled, 200 Din; Feliks Toman, kamošek, Ljubljana, 1000 Din; osmošolci III. drž. gimnazije, Ljubljana, 46 Din; Janko Predovčič, ug., Ljubljana, 100 Din; Aleksander Kostnapfel, zas. uradnik, Ljubljana, 100 Din. (Dalje sledi.)

Za avtomobil presv. g. škofa Gnidovca so dosledoslej darovali: B. C. M. v Mariboru 2500 dinarjev; pomožni g. škof dr. Tomažič 1500 Din; Ljudska posojilnica, Ljubljana, 1000 Din; po 500 Din: Hran. in pos. v Skofji Loki, Cerkljah pri Kranju in Kostanjevici; 250 Din Hran. in pos. v Semiču; po 200 Din: župnik Oblak Janez, Janko Avgust, Hran. in pos. v Kamniku, Mengšu in Konjicah, neimenovan; po 100 Din: Hran. in pos. v Trebnjem, Vrhniki, Kranju, Gorjah, št. Juriju pri Kranju, stolni kanonik Kimovec, župnik Jožef Novak, župnik Rožman, Jožef Senekovič, neimenovan; po 50 Din: Hran. in pos. v Prečni, Cerkljah ob Krki, Trebelnem, Logatcu, Smartnem pri Litiji, Fari pri Kostelu, sodni svetnik Matija Lavrenčič, župniki Stare and. Kramar Janez, Mat. Noč, kaplan Platiša Janez neimenovan; po 30 Din: prof. Kardinar, Hran. in pos. Kranjska gora; po 25 Din: župnik Pokorn Franc; po 20 Din: župnik Ant. Zore, Hran. in pos. v Radovljici in Višnji gori; 15 Din Hranilnica Sv. Križ pri Litiji; 10 Din župnika Dolinar Janez in Oblak Janez, Janko Prelec, Hranilnica Moravče, neimenovan; 3 Din župnik Porenta Anton, Nadaljne darove sprejema Karol Gross, ekonom v Ljubljani, Semeniška ul. 4.

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par ali prostor drobne vrstice 150 Din. Najmanjši znesek 5 Din. Oglasi nad 9 vrstic se računajo višje. Za oglase strogo trgovskega in reklamnega značaja vsaka vrstica 2 Din. Najmanjši znesek 10 Din. Pristojbina za šifro 2 Din. Vsak oglaševalca plačati pri naročilu. Na pismena vprašanja odgovorjamo le, če je priložena znamka. Čekovni račun Ljubljana 10.349. Telefon številka 2328.

Službe iščejo

Mladenič

20 let star, priden in pošten, išče mesta, da bi se izučil izdelovanja cementnih izdelkov. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2524.

Prodajalka

išče službe v trgovini mešanega blaga. Ponudbe pod »Dobra moč« na upravo »Slovenca«.

Službo skladiščnika

čuvaja ali kaj sličnega sprejema proti primerni kavčiji bivši orožnik. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2470.

Službo dobe

Vajenca

za krojaško obrt sprejme krojač Smole, Sent Vid nad Ljubljano.

Vajenec

z vso oskrbo se sprejme. Franc Svetlin, kovaški mojster, Vir pri Domžalah.

Krojače

verziranje v velikem in malem delu po meri — sprejem v stalno službo. Istotako sprejem krojače za delo za založbo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod značko »Verziran krojač« 2531.

2 mizarska vajenca in enega pomočnika — sprejme Andlovic, Sodarska steza 2. Istotako na prodaj vagon prima hrastovih, debelost 8 cm.

Korespondentinjo popolnoma zmožno italijanščine in nemščine — sprejme večje lesno podjetje v Ljubljani. V lesni stroki izvežbane imajo prednost. - Ponudbe na upravo Slovenca pod šifro »Vestna« št. 2555.

Opekarski mojster

za majhno opekarno, se išče. Ročni obrat, poljska peč. Prevzame rekord. Nastop takoj. Naslov v upravi lista pod št. 2522.

Kuharica

vajena vsega gospodinjstva, se sprejme v župnišče. Naslov v upravi »Slovenca« št. 2532.

Mesarskega vajenca

zdravega, krepkega, poštenih kmečkih staršev, sprejme Karl Flerin, mesar, Domžale-Stob.

Sprejem absolventa

viš. stavb. šole s prakso, in zidar. predelavce Nastop službe takoj. Plača po dogovoru. Mesto stalno. - Poizve se v upr. »Slovenca« pod št. 2565.

Kupimo

Kože

divjačine kupuje L. ROT, krznar — Mestni trg — Ljubljana.

Prodamo

Plinski koks Din 80
rujav premog Din 40
šlezij. premog Din 80
za 100 kg. Dostava na dom - najmanj 200 kg - 4 Din za 100 kg.
MESTNA PLINARNA.

Puhasto perje

kg 38 Din, razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg. Izkoristite priliko, dokler traja zaloga. L. Brozović, kemička čistilna perja, Zagreb, Ilica 82.

Medu

okoli 60 kg, mešanega, cvetličnega in jelkovega, prodam po isti ceni kot je sladkor. Zamenjam ga tudi pa sladkor. Ludovik Peterlin, posestnik, Dolšake 2, p. Rob na Dolenj.

Lokomobila »Lanz«

22 HP in kompletni mizarski stroji se ceno prodajo. Ogleda se: Garaža Magister, Št. Vid.

Branjevc, pozor!

Lepa jabolka, največ maščancerjev, prodam 1500 kilogramov po ugodni ceni. Josip Dorn, Slov. Bistrica.

Spalnico

nov, črešnjev, politiran, prodam za 5200 Din. Istotako se prodaja tudi samska spalnica. Naslov v upravi lista pod št. 2562.

Mlekarske stroje

kompletne s pritiskinami, primerne za vsako mlekarstvo ali sirarno, prodamo vsled nameravane opustitve mlekarne za polovično ceno. Najbolj priporočljivo za kako novo mlekarstvo. - Ponudbe na upravo Slovenca pod Mlekarski stroji št. 2475.

Fotografski aparat

kvadratičen, 10 x 15, firma »Ica«, skoraj nov, malo rabljen — ugodno prodam. Naslov v oglašnem oddelku »Slovenca« pod št. 2492.

Otroški voziček

dobro ohranjen, poceni naprodaj. Rožna dolina, ulica V/6.

1000 komad. natičev

za fiziol. prodam. Naslov pove uprava »Slovenca« pod št. 2469.

Radio

Radio

troceven, zelo selektiven, sprejema 40 postaj, izloči Ljubljano, se z baterijo in zvočnikom prodaja. - Ponudbe pod »1800«.

Obrt

Ažurira

in plisira se: Resljeva 12.

Stanovanja

Učiteljica

išče s 1. aprilom v Trbovljah blizu dekliške osnovne šole pri boljši krščanski družini opremljeno sobo in dobro domačo hrano. - Ponudbe pod šifro »Učiteljica« na upravo lista.

Posvetva

Dobičkanos. posestvo

krasno, zaradi družinskih razmer naprodaj. - Ponudbe pod »280.000 Din« na podruž. Slov. v Celju.

Stavbeni prostor

na zelo prometnem kraju v mestu Ljubljane, od 500 do 1000 m², naprodaj. Naslov se izve v upravi »Slovenca« pod št. 2446.

Mlin z vodno silo

na 7 tečajev, z enonadstropno hišo in gospodar. poslopji in več zemljiškimi parcelami, se prodaja v Zagradcu. - **HIŠA** z gospodarskim poslopjem in zemljiškimi parcelami se prodaja v Žužemberku. Prodajo se tudi posamezne parcele. - Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 2564.

Denar

Prodajalka

ali prodajalec, ki položi 15.000 Din kavčije in je zmožen samostojno voditi trgovino z mešanim blagom, se sprejme v mesto na Gorenjskem. Ponudbe je poslati na upravo »Slovenca« pod »Samostojnost« št. 2534.

Radio

Nauk o radiotehniki

Spisal Leopold Andrej

Broširan Din 60.—, vezan Din 76.—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Velika izbira najnovjših svilenih klobukov in slamnikov

Modni salon

Stuchly-Maške
Ljubljana, Židovska ul. 3.

po znano nizki ceni. - Žalni klobuki vedno v zalogi.

Nemško - slovenski slovar

uredila dr. Fr. Bradač in dr. Janko Šlebingar.
Subskripcijska cena Din 96.— za vezan izvod.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Avtomobilisti!

Motociklisti!

Šofer in samovozač

Spisal inž. Josip Štolfa. — Cena vezani knjigi Din 140.—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Direkcija državnega rudnika Velenje razpisuje na dan 26. marca t. l. ob 11 nabavo:

kompletne avtomatične centralne telefonske naprave

Pogoji se dobe pri podpisani. Iz pisarne Direkcije državnega rudnika Velenje, broj 2718/II.

Kuharico

veščo kuhanja v večjih količinah, vajeno vseh kuhinjskih opravil, staro 30 do 40 let, sprejme v stalno službovanje Kmetijska šola na Grmu. Plača po zmožnosti od 300 do 500 Din mesečno. Oglašiti se pismeno ali osebno pri ravnateljstvu Kmetijske šole na Grmu, p. Novo mesto.

Zopet za 160 Din

bom svojim cenjenim strankam vsled preselitve dajala do vključno Velike noči: eno veliko sliko, 12 razglednic in tri legitimacijske slike, v svojem, na novo preurejenem ateljeju v Kolodvorski ulici števil. 18, II. dvorišče.

FOTO - ATELJE KATINA STAUT.

Inserirajte v „Slovenca“!

Izmed sodobnih književnih izdaj so

dr. Ivan Pregljev izbrani spisi

priznana tako po vsebini kakor po opremi na prvem mestu
Vsak zvezek stane broš. Din 45.—, eleg. vezan Din 60.—.

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Prva celotna izdaja!

Prva celotna izdaja!

Doktorja Franceta Prešerna

Zbrano delo

Cena Din 40.—, elegantno vezana Din 55.—

Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Vinska trgovina

med 30 let obstoječa, dobro idoča, v Ljubljani, se radi boleznim in visoki starosti lastnika takoj odda v najem z vsemi poslovnimi prostori in eventuelno tudi z vsem inventarjem. Kapital potreben. Naslov v upravnistvu »Slovenca« pod št. 2529.

ČEPICE

moderne sportne za goslice za godbe za železnice za finančne stražnike

er čepice k vsakojakim krojem v veliki izbiri na zalogi po izredno nizkih cenah v **specijalni trgovini čepice ELIGL EDER** Kongresni trg, Ljubljana. Zaloga vseh vrst elitne kožuhovine. Nakup koš divjačine po najvišjih dnevnih cenah

K 20 letnici obstoja moje specialne trgovine z GRAMOFONI in GRAMOFONSKIMI PLOŠČAMI

Interesentje pozor!

Ne nabavljajte si prej nikakega aparata in plošč, dokler niste čitali moje jubilejno ponudbo v prihodnji številki.

„GRAMOFON“ centrala za splošno gramofonijo **A. RASBERGER, LJUBLJANA**

Občinski tajnik

dobro izvežban, ki bi bil obenem spreten organizator in kapelnik na pihala, se takoj sprejme. Več se izve v upravi »Slovenca« pod št. 2557.

